

Nota van zienswijzen

Behorende bij de Omgevingsvisie Voerendaal

**Voerendaal 2040: Leefbare dorpen, krachtig landschap
en een verbonden regio**

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Ingekomen zienswijzen.....	3
1.2	Behandeling zienswijzen.....	4
1.3	Ambtelijke aanpassingen.....	4
2.	Zienswijze en gemeentelijke reactie	4
2.1	Zienswijze Cumela	4
2.2	Zienswijze Vanhier Wonen	6
2.3	Zienswijze indiener A	7
2.4	Zienswijze indiener B	8
2.5	Zienswijze Enexis	11
2.6	Zienswijze indieners C1 en C2.....	13
2.7	Zienswijze indiener D.....	15
2.8	Zienswijze indieners E1 t/m E17	16
2.9	Zienswijze Stichting Behoud Groene Loper Kunrade.....	16
2.10	Zienswijze TenneT	19
2.11	Zienswijze indiener F	22
2.12	Zienswijze indiener G.....	22
2.13	Zienswijze LLTB.....	23
2.14	Zienswijze PRO	28
2.15	Zienswijze ProRail	31
2.16	Zienswijze indiener H.....	32
2.17	Zienswijze indieners I.....	33
3.	Ambtelijke aanpassingen	36

1. Inleiding

Op 3 juni 2026 heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Voerendaal het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal *‘Voerendaal 2040: Leefbare dorpen, krachtig landschap en een verbonden regio’* ter inzage gelegd.

De ontwerp-Omgevingsvisie kon op de volgende manieren worden geraadpleegd:

- Via de officiële bekendmakingen op www.officielebekendmakingen.nl;
- In het gemeentehuis, uitsluitend op afspraak tijdens de openingstijden;
- Via de gemeentelijke website, waar het opgemaakte document als pdf-bestand beschikbaar is gesteld.

Vanaf die datum konden inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere belanghebbenden gedurende zes weken, tot en met 16 juli 2026, hun zienswijze indienen. Er zijn 17 verschillende zienswijzen ontvangen. Eén daarvan is, in gelijklopende vorm, door 17 indieners ingediend.

Met deze nota maakt de gemeente inzichtelijk hoe de ingediende zienswijzen zijn meegewogen bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. De betrokkenheid van inwoners, organisaties en bedrijven levert een waardevolle bijdrage aan een visie die aansluit bij de ambities en kwaliteiten van Voerendaal en die samen met de samenleving is vormgegeven.

1.1 Ingekomen zienswijzen

De gemeente Voerendaal waardeert de betrokkenheid van inwoners, organisaties en andere belanghebbenden bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. De ontvangen zienswijzen zijn in deze nota per indiener gebundeld en samengevat. Bij iedere zienswijze is aangegeven hoe de gemeente deze heeft beoordeeld en of de reactie aanleiding heeft gegeven de Omgevingsvisie aan te passen. Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng uit de samenleving heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van de visie.

De zienswijzen die door natuurlijke personen zijn ingediend, zijn vanwege de bescherming van persoonsgegevens geanonimiseerd. De zienswijzen van rechtspersonen en andere organisaties zijn niet geanonimiseerd.

Naast de formele zienswijzen zijn drie positieve ambtelijke/inhoudelijke reacties ontvangen van Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat Zuid-Nederland en The Move Factory. Deze reacties zijn niet als zienswijze aangemerkt. De organisaties spreken hun waardering uit voor de ambities in de ontwerp-omgevingsvisie, onder meer op het gebied van klimaatadaptatie, water en bodem, gezondheid, bewegen, leefbaarheid en toekomstbestendige voorzieningen. Zij herkennen zich in de gekozen koers en bieden aan om mee te denken en samen te werken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in concrete plannen, programma's en projecten. Daarbij vragen Waterschap Limburg en Rijkswaterstaat om tijdig betrokken te worden bij onderwerpen die hun werkterrein raken. The Move Factory benadrukt daarnaast het belang van programmering in de openbare ruimte en van sterke, toekomstbestendige sportverenigingen en voorzieningen. Deze reacties geven geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie, maar worden betrokken bij de uitvoering en verdere uitwerking daarvan.

Daarnaast hebben twee inwoners een lijst met vragen ingediend. Beoordeeld is of deze vragen aanleiding geven tot aanpassing van de omgevingsvisie. Dat is niet het geval. Beide inwoners ontvangen een schriftelijke reactie op hun vragen, waarbij tevens wordt aangeboden de gemeentelijke reactie mondeling toe te lichten.

1.2 Behandeling zienswijzen

Hoewel de zienswijzen in deze nota beknopt zijn samengevat, zijn alle ingediende reacties zorgvuldig en volledig betrokken bij de beoordeling van de Omgevingsvisie Voerendaal. Per zienswijze is aangegeven hoe de gemeente de inbreng heeft meegewogen en of deze aanleiding heeft gegeven tot aanpassing van de ontwerp-Omgevingsvisie. Waar van toepassing is toegelicht op welke wijze opmerkingen zijn verwerkt en welke wijzigingen dit heeft opgeleverd. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng van inwoners, organisaties en andere belanghebbenden heeft bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van de Omgevingsvisie.

1.3 Ambtelijke aanpassingen

Naast de verwerking van de ingediende zienswijzen heeft de gemeente enkele ambtelijke wijzigingen doorgevoerd. Een overzicht van deze wijzigingen is opgenomen in hoofdstuk 3.

2. Zienswijze en gemeentelijke reactie

2.1 Zienswijze Cumela

2.1.1 Weergave zienswijze

Cumela vraagt met haar zienswijzen aandacht voor de onderstaande punten:

1. De indieners vragen om het bestaansrecht en de noodzakelijke aanwezigheid van cumelabedrijven in het buitengebied te erkennen. Vanwege hun werkzaamheden, materieel en voornamelijk agrarische opdrachtgevers zijn deze bedrijven sterk aan het buitengebied gebonden. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de agrarische productie en landbouwtransitie, natuur- en landschapsbeheer, het onderhoud van de openbare ruimte, duurzaamheid, de lokale circulaire economie en het hergebruik van agrarische bebouwing. Daarom verzoeken zij om ruimte te bieden voor de ontwikkeling en uitbreiding van bestaande bedrijfslocaties en voor nieuwvestiging in het buitengebied, zodat zij kunnen bijdragen aan de ambities uit de omgevingsvisie.
2. De indieners benadrukken dat vestiging van cumelabedrijven in het buitengebied essentieel is vanwege hun werkzaamheden en concurrentiepositie. Verplaatsing naar industrieterreinen kan hinder en onveilige situaties veroorzaken, omdat de ontsluitingswegen vaak niet geschikt zijn voor grote machines en het werk hoofdzakelijk in het buitengebied plaatsvindt. Vestiging nabij het werkgebied voorkomt onnodige verkeersbewegingen en draagt bij aan bereikbaarheid en veiligheid. Daarom verzoeken zij het bestaansrecht van cumelabedrijven in het buitengebied expliciet in de omgevingsvisie te erkennen.
3. De indieners vragen om bij de aanleg, aanpassing en het onderhoud van ontsluitingswegen rekening te houden met het grote en diverse materieel van cumelabedrijven. Zowel hun bedrijfslocaties in de bebouwde kom als de werklocaties binnen de gemeente moeten voor onder meer landbouwvoertuigen, graafmachines, shovels en transportmaterieel goed bereikbaar blijven.
4. Cumela wil bijdragen aan gemeentelijke ambities op het gebied van milieu, natuur, biodiversiteit, energie, duurzaamheid en circulariteit. Cumelabedrijven werken al aan het efficiënt inzetten van energie en grondstoffen en aan het hergebruiken van reststromen, zoals groenafval en vrijkomende grond, als waardevolle grondstoffen. Omdat hiervoor voldoende opslagruimte nodig is, verzoeken zij om bij hun bedrijfslocaties voldoende buitenopslag toe te staan en dit expliciet in de omgevingsvisie vast te leggen.
5. Cumelabedrijven investeren steeds meer in het opwekken en opslaan van duurzame energie, bijvoorbeeld met zonnepanelen, windmolens, energiehubs en mogelijk waterstofproductie. Hiermee kunnen zij in hun eigen energiebehoefte voorzien en elektrisch materieel opladen. De indieners

verzoeken daarom om bij hun bedrijfslocaties voldoende mogelijkheden voor duurzame energieopwekking en -opslag te bieden en dit expliciet in de omgevingsvisie op te nemen.

2.1.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt Cumela voor haar zienswijze en voor de toelichting op de maatschappelijke betekenis en bijdrage van cumelabedrijven aan het Voerendaalse buitengebied.

Ad. 1: De gemeente erkent de rol en betekenis van cumelabedrijven voor het buitengebied, onder meer bij agrarisch beheer, landschapsbeheer, onderhoud van de fysieke leefomgeving, circulariteit en duurzaamheid. Deze bedrijven leveren daarmee een bijdrage aan verschillende opgaven die ook in de omgevingsvisie worden benoemd.

Tegelijkertijd is de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen, uitbreidingen of nieuwvestiging gebonden aan de geldende ruimtelijke kaders, wet- en regelgeving en de belangen die in het buitengebied spelen, zoals landschap, natuur, woon- en leefklimaat, verkeersveiligheid en milieubelasting. De omgevingsvisie biedt richting, maar vormt geen rechtstreekse toestemming voor uitbreiding of nieuwvestiging.

Eventuele initiatieven van bestaande of nieuwe bedrijven worden daarom afzonderlijk beoordeeld. Daarbij wordt gekeken naar de aard en omvang van het bedrijf, de ruimtelijke inpasbaarheid, de effecten op de omgeving en de bijdrage aan de ambities voor het buitengebied. Waar een initiatief passend is binnen de ruimtelijke kaders en zorgvuldig kan worden ingepast, denkt de gemeente graag mee over de mogelijkheden.

Ad 2: De gemeente erkent dat cumelabedrijven een functie kunnen vervullen in het buitengebied, onder meer door hun werkzaamheden op het gebied van agrarisch beheer, landschapsbeheer, onderhoud en uitvoering van werkzaamheden in de fysieke leefomgeving.

Dit betekent echter niet dat cumelabedrijven als bedrijfscategorie in algemene zin planologisch passend zijn in het buitengebied, of dat uitbreiding, verplaatsing of nieuwvestiging daar op voorhand mogelijk moet worden gemaakt. De gemeente is gebonden aan de geldende ruimtelijke kaders en aan een zorgvuldige belangenafweging, waarbij onder meer landschap, natuur, woon- en leefklimaat, verkeersveiligheid, milieubelasting en ruimtelijke kwaliteit worden betrokken.

De gemeente neemt daarom geen algemene erkenning of expliciete benoeming van het bestaansrecht van cumelabedrijven in het buitengebied op in de omgevingsvisie. Initiatieven van individuele bedrijven worden afzonderlijk beoordeeld op basis van aard, omvang, locatie, ruimtelijke inpasbaarheid en effecten op de omgeving. Alleen wanneer een concreet initiatief binnen de ruimtelijke kaders past en zorgvuldig kan worden ingepast, kan worden gezien of medewerking mogelijk is.

Ad 3: Bij de aanleg, aanpassing en het onderhoud van ontsluitingswegen houdt de gemeente, binnen de geldende kaders en belangenafweging, rekening met de bereikbaarheid van bedrijven en het noodzakelijke gebruik van passend materieel.

Ad 4: De gemeente erkent dat Cumela een bijdrage kan leveren aan thema's als landbouwverkeer, natuur, biodiversiteit, energie, duurzaamheid en circulariteit, maar dit betekent niet dat buitenopslag bij bedrijfslocaties in algemene zin of op voorhand wordt toegestaan; zoals ook bij het eerdere punt aangegeven, beoordeelt de gemeente dergelijke initiatieven altijd afzonderlijk en binnen de geldende ruimtelijke kaders, waarbij onder meer aard, omvang, locatie, landschappelijke inpassing en effecten op de omgeving worden meegewogen.

Ad 5: De gemeente onderschrijft het belang van duurzame energieopwekking en -opslag en ziet dat bedrijven hieraan kunnen bijdragen; daar waar dit ruimtelijk, landschappelijk en milieutechnisch passend

is, kunnen mogelijkheden zoals zon op dak en batterijopslag worden betrokken bij concrete initiatieven, maar dit wordt niet op voorhand of specifiek voor cumelabedrijven in de omgevingsvisie vastgelegd.

2.1.3 Conclusie

De zienswijze van Cumela leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.2 Zienswijze Vanhier Wonen

2.2.1 Weergave zienswijze

Vanhier Wonen vraagt met haar zienswijzen aandacht voor de onderstaande punten:

1. De indieners onderschrijven de koers van de omgevingsvisie, met name voor vitale dorpen, een sterke sociale basis, ontmoeting, toekomstbestendige huisvesting en de samenhang tussen wonen, voorzieningen en leefomgeving. Zij constateren dat de visie op onderdelen nog moet worden geconcretiseerd en bieden aan actief mee te denken over de verdere uitwerking en uitvoering van de ambities.
2. De indieners ondersteunen de ambitie voor een passend woningaanbod, maar vragen om de sociale huuropgave concreter uit te werken in aantallen, fasering en locaties. Daarnaast verzoeken zij om hun rol als samenwerkingspartner bij de realisatie van deze opgave expliciet te benoemen.
3. De indieners onderschrijven de aandacht voor starters, senioren en kwetsbare inwoners, maar vragen om deze doelgroepen duidelijker te prioriteren en dit te vertalen naar concrete keuzes. Zij verzoeken om levensloopbestendig wonen verder uit te werken in samenhang met zorg en welzijn. Daarnaast vragen zij te onderzoeken of de bestaande woningvoorraad passend en toegankelijk is voor starters en welke aanvullende nieuwbouwopgave daaruit voortvloeit.
4. De indieners benadrukken dat woningbouw en voorzieningen nauw met elkaar samenhangen. Zij pleiten voor een gebiedsgerichte aanpak per kern, waarin duidelijk wordt gemaakt hoe woningbouw kan bijdragen aan het behouden en versterken van lokale voorzieningen.
5. De indieners onderschrijven het behoud van het dorpse karakter, maar vragen aandacht voor de haalbaarheid van woningverdichting binnen bestaande kernen. Om de woningbouwopgave te realiseren, pleiten zij voor een evenwichtige combinatie van inbreiding en uitbreiding.
6. De indieners ondersteunen de duurzaamheids- en energietransitieambities, maar benadrukken dat verduurzaming betaalbaar moet blijven voor huurders. Zij vragen aandacht voor energiearmoede en haalbare investeringen, zodat verduurzaming de woonlasten verlaagt en niet tot extra financiële druk leidt.
7. De indieners zijn bereid actief samen te werken en verzoeken om als strategisch partner te worden betrokken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en gebiedsontwikkelingen. Ook vragen zij om de overige strategische partners en hun verwachte bijdragen expliciet te benoemen, zodat alle partijen proactief kunnen bijdragen.

2.2.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt Vanhier Wonen voor haar zienswijze, de waardering voor het heldere en ambitieuze toekomstbeeld en haar bereidheid om als maatschappelijke partner bij te dragen aan leefbare en toekomstbestendige dorpen.

Ad 1: De gemeente dankt Vanhier Wonen voor haar positieve reactie en waardeert de onderschrijving van de uitgangspunten van de omgevingsvisie. Het is goed te constateren dat er brede overeenstemming bestaat over de ambities ten aanzien van leefbare en vitale kernen, een sterke sociale basis, een passend woningaanbod en de samenhang tussen wonen, voorzieningen en leefomgeving.

De gemeente herkent de behoefte aan verdere concretisering. De omgevingsvisie is echter een strategisch document waarin de hoofdlijnen en langetermijnambities voor de fysieke leefomgeving worden vastgelegd. De nadere uitwerking van de volkshuisvestelijke opgaven, de woningbouwprogrammering en de samenwerking met woningcorporaties vindt plaats in het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma. Daarbij wordt de woningcorporatie nadrukkelijk als belangrijke samenwerkingspartner betrokken.

Ad 2: De gemeente dankt voor waardering van de ambitie voor een passend woningaanbod. De gemeente beseft dat woningcorporaties een cruciale rol hierin spelen. Daarom worden in de omgevingsvisie corporaties expliciet benoemd als belangrijke partners in de realisatie van volkshuisvestingsopgave.

Ad 3: De omgevingsvisie benoemt de belangrijkste volkshuisvestelijke opgaven op strategisch niveau. De nadere prioritering van doelgroepen en de vertaling naar aantallen, programmering en maatregelen worden uitgewerkt in het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma.

Ad 4: De gemeente onderschrijft dat woningbouw en voorzieningen nauw met elkaar samenhangen. Een toekomstbestendige kern vraagt om een goede balans tussen wonen, maatschappelijke voorzieningen, bereikbaarheid, leefbaarheid en de economische vitaliteit. Bij toekomstige woningbouwontwikkelingen wordt steeds een integrale afweging gemaakt, waarbij ook de effecten op het voorzieningenniveau, de leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit worden betrokken. Daarnaast zijn voor verschillende kernen kernwethouders aangewezen. Zij vervullen een belangrijke rol in het signaleren van de specifieke behoeften en ontwikkelingen binnen de kernen en zorgen ervoor dat deze gebiedsgerichte belangen worden betrokken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en concrete woningbouwinitiatieven.

Ad 5: De gemeente onderschrijft de noodzaak om een evenwichtige combinatie te zoeken tussen inbreiding en uitbreiding. Dit behoort ook bij de gebiedsgerichte belangen en afwegingen die worden gemaakt bij verdere uitwerking van de omgevingsvisie en concrete woningbouwinitiatieven. Zowel in- als uitbreidingslocaties zijn opgenomen in de visie.

Ad 6: De gemeente Voerendaal wil dat elke inwoner mee kan doen met de verduurzaming van woningen. Hiervoor worden brede projecten opgezet met een groot bereik. Maatwerk en gerichte communicatie zijn hierin essentieel. Gezien de omvang van de opgave zullen over de komende jaren middels verschillende projecten en een steeds specifiekere benadering van (kleinere) doelgroepen inwoners worden geholpen en gesteund door de gemeente. Energiearmoede heeft hierbij constante aandacht en prioriteit; ook het Rijk voorziet deze doelgroep van extra middelen. Ook in de omgevingsvisie wordt aandacht besteed aan energiearmoede (o.a. paragraaf 5.2).

Ad 7: In de omgevingsvisie wordt het belang van de betrokkenheid van partners bij de realisatie van opgaven benoemd. De gemeente zet de lijnen uit maar daadwerkelijke uitvoering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In hoofdstuk 8 wordt hier nog expliciet bij stilgestaan.

2.2.3 Conclusie

De zienswijze van Vanhier Wonen leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.3 Zienswijze indiener A

2.3.1 Weergave zienswijze

De indiener vraagt met haar zienswijzen aandacht voor de onderstaande punten:

De indiener vraagt om bij de warmtetransitie rekening te houden met woningen met luchtverwarming, waarvoor een warmtepomp niet aantoonbaar een technisch en financieel gelijkwaardig alternatief is. Vervanging van de relatief jonge, goed functionerende installatie kan ingrijpende aanpassingen, hoge

kosten en kapitaalvernietiging veroorzaken. Daarom wordt verzocht om individuele beoordeling en maatwerk, ruimte voor toekomstige duurzame alternatieven en onafhankelijk onderzoek naar de gevolgen voor dit woningtype voordat verplichtingen worden opgelegd.

2.3.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze.

De gemeente legt de komende jaren geen verplichtingen op ten aanzien van het verwarmingssysteem in woningen. Het Klimaatakkoord schrijft voor dat Nederland in 2050 van het gas af moet. Dit houdt in dat in de afgelopen en komende jaren stapsgewijs wordt toegewerkt aan het klaarmaken van woningen om uiteindelijk de gaskraan (fossiel gas) dicht te draaien. De gemeente is zich ervan bewust dat dit niet voor elke woning even eenvoudig is. In toekomstige besluitvorming zal middels onderzoeken rekening gehouden worden met verschillende woningtypes. De gemeente Voerendaal streeft ernaar dat elke inwoner kan meedoen met de verduurzaming.

2.3.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.4 Zienswijze indiener B

2.4.1 Weergave zienswijze

De indiener vraagt met haar zienswijzen aandacht voor de onderstaande punten:

1. De indiener waardeert de vormgeving, maar mist een duidelijke beschrijving van de kernwaarden waarop gemeentelijke keuzes worden gebaseerd. Verzocht wordt deze kernwaarden expliciet in de visie op te nemen.
2. De indiener vraagt om duidelijk te beschrijven welke wettelijke, democratische en uitvoerende taken de gemeente heeft en waar de grenzen van deze verantwoordelijkheden liggen.
3. De indiener vindt dat de visie vooral gericht is op het behoud van de bestaande situatie. Hoewel toekomstige vraagstukken en ambities worden benoemd, ontbreekt volgens de indiener een duidelijke veranderingegerichte en vernieuwende koers.
4. De indiener vraagt om in de omgevingsvisie concreter te maken hoe volwaardige en structurele participatie van inwoners en gemeenschappen wordt vormgegeven. Daarbij moet de gemeente de kracht en kennis van de samenleving daadwerkelijk benutten en verduidelijken wat wordt bedoeld met de 'juiste personen en organisaties'. Ook wordt aandacht gevraagd voor de continuïteit in de samenwerking met inwoners, ondanks personeelwisselingen binnen de gemeente.
5. De indiener vraagt de gemeente om bij nieuwbouwwijken duidelijke kaders te stellen voor energieneutraliteit en de mogelijkheden voor een warmtenet te onderzoeken, bijvoorbeeld in combinatie met de zonneweide.
6. De indiener vraagt om in de visie en het gemeentelijk beleid duidelijker aandacht te besteden aan inwoners die door werkloosheid, armoede of fysieke beperkingen niet kunnen meekomen.
7. De indiener vraagt om bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken ruimte te bieden aan hofjes voor ouderen, zoals een Knarrenhof, en hierover met betrokkenen in gesprek te gaan.

2.4.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze, de waardering voor de verzorgde vormgeving en de betrokken suggesties voor verdere verbetering van de Omgevingsvisie.

Ad 1: De gemeente onderschrijft de constatering dat de omgevingsvisie op verschillende plaatsen verwijst naar kernwaarden, terwijl deze nog onvoldoende expliciet zijn beschreven. De kernwaarden vormen

inderdaad een belangrijk fundament voor de afweging van ruimtelijke en maatschappelijke keuzes. Naar aanleiding van deze zienswijze zal de gemeente de omgevingsvisie aanvullen met een kader waarin de kernwaarden van de visie worden benoemd en toegelicht. Hiermee wordt duidelijker op basis van welke uitgangspunten keuzes worden gemaakt en hoe de ambities uit de omgevingsvisie in de praktijk worden toegepast.

In hoofdstuk 3 wordt, na de beschrijving van de rode draad *Goed voor elkaar*, een kader *Onze kernwaarden* toegevoegd:

- *Samen – We werken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan de toekomst van Voerendaal.*
- *Dorpse identiteit – We koesteren de eigenheid, kleinschaligheid en sociale samenhang van onze kernen.*
- *Kwaliteit – We kiezen voor een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving.*
- *Balans – Ontwikkelingen moeten bijdragen aan een evenwicht tussen wonen, landschap, economie, natuur en mobiliteit.*
- *Toekomstbestendig – We maken keuzes die bijdragen aan brede welvaart voor huidige én toekomstige generaties.*

Hiermee wordt de verbinding gelegd tussen de visie, de ambities en de uiteindelijke besluitvorming.

Ad 2: De gemeente begrijpt de wens om meer inzicht te geven in de verschillende rollen en taken van de gemeente. De Omgevingsvisie heeft echter een ander doel. Op grond van de Omgevingswet is de Omgevingsvisie een strategisch beleidsdocument waarin de gemeente haar ambities en de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving beschrijft. Het document is niet bedoeld als algemene toelichting op de gemeentelijke organisatie, bevoegdheden of taakverdeling.

De taken van de gemeente vloeien voort uit verschillende wettelijke regelingen en omvatten onder meer wettelijke, bestuurlijke en uitvoerende verantwoordelijkheden. Een volledige beschrijving daarvan valt buiten de reikwijdte van de Omgevingsvisie en draagt niet direct bij aan de strategische keuzes die in dit document worden gemaakt.

Ad 3: De gemeente neemt kennis van de constatering van indiener dat de Omgevingsvisie vanuit haar perspectief een behoudende indruk maakt. De Omgevingsvisie beoogt enerzijds de kwaliteiten van Voerendaal te behouden en te versterken, en anderzijds richting te geven aan de grote opgaven op het gebied van wonen, klimaat, energie, leefbaarheid en het landelijk gebied. De gemeente is van oordeel dat deze ambities en ontwikkelingen voldoende in de Omgevingsvisie zijn verankerd.

Ad 4: De gemeente herkent de wens om de rol van inwoners en gemeenschappen nadrukkelijker te beschrijven. De Omgevingsvisie gaat uit van een samenleving waarin inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente gezamenlijk werken aan de kwaliteit van de leefomgeving. Het uitgangspunt is niet alleen participatie bij gemeentelijke plannen, maar ook het benutten en ondersteunen van initiatieven uit de samenleving. Om dit duidelijker tot uitdrukking te brengen, wordt de tekst in paragraaf 3.4 op dit punt verduidelijkt.

De opmerking over de formulering *‘de juiste personen en organisaties’* neemt de gemeente eveneens over. Deze formulering kan de indruk wekken dat de gemeente bepaalt wie mag deelnemen. Dit is niet de bedoeling. Het is van belang dat uit de tekst blijkt dat de gemeente in verbinding staat met relevante belanghebbenden, initiatiefnemers en gemeenschappen en waar nodig een verbindende of faciliterende rol vervult. Daarbij wordt nadrukkelijk voortgebouwd op bestaande samenwerkingen en netwerken binnen de gemeente en gemeenschappen.

De vraag hoe de gemeente de continuïteit in de relatie met inwoners organiseert, is een belangrijk aandachtspunt. De Omgevingsvisie beschrijft hiervoor de uitgangspunten, maar werkt de organisatorische invulling niet uit. De Omgevingsvisie beschrijft dus de strategische koers voor de fysieke leefomgeving en is niet bedoeld als uitwerking van de gemeentelijke participatieaanpak of de inrichting van de gemeentelijke organisatie.

Voorgestelde aanpassing paragraaf 3.4

Vervanging van de passage waarin staat dat de gemeente contact legt met *‘de juiste personen en organisaties’* door: *‘De gemeente werkt samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen aan de ontwikkeling van de leefomgeving. Daarbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven, netwerken en gemeenschappen, stimuleren we dat ideeën en initiatieven uit de samenleving daadwerkelijk kunnen bijdragen aan de uitvoering van de ambities uit deze Omgevingsvisie en zoeken we actief naar aanvullende netwerken en uitbreiding van bestaande samenwerkingsverbanden. De gemeente vervult hierbij een verbindende, faciliterende en waar nodig regisserende rol.’*

Ad 5: De gemeente Voerendaal streeft naar energieneutraliteit. In PALET (Parkstad Limburg Energietransitie) hebben de Parkstad-gemeenten afgesproken dat zij in 2040 energieneutraal zijn. Dit betekent dat er in de regio evenveel energie wordt opgewekt als dat er verbruikt wordt. Op verschillende fronten wordt hier hard aan gewerkt. Zo heeft Voerendaal een vooruitstrevend beleidskader dat zonneweides mogelijk maken, loopt op dit moment het Isolatieproject Parkstad en krijgt het onderwerp ‘Netcongestie’ hoge prioriteit. Voor nieuwbouwwijken geldt het landelijke ‘Besluit bouwwerken leefomgeving’ (Bbl). Hierin is vastgelegd aan welke eisen nieuwbouw moet voldoen op gebieden zoals veiligheid, gezondheid, milieu en energie. Naast de Bbl gelden sinds 2021 ook de BENG-eisen (Bijna Energieneutrale Gebouwen). Hierdoor zullen nieuwbouwwoningen in Voerendaal hoofdzakelijk verwarmd worden door warmtepompen, al dan niet binnen een klein collectief warmtenet. De keuze voor het energiesysteem is aan de initiatiefnemer/projectontwikkelaar, mits wordt voldaan aan de geldende wettelijke eisen.

Ad 6: De gemeente deelt het belang om aandacht te hebben voor inwoners die door financiële, lichamelijke, sociale of arbeidsgerelateerde omstandigheden niet vanzelfsprekend kunnen meekomen. In de omgevingsvisie is dit op hoofdlijnen opgenomen. Zo is er in de visie aandacht voor kwetsbare groepen, betaalbaar wonen, toegankelijke zorg en ondersteuning, gezondheid, energiearmoede, inclusieve voorzieningen en aansluiting op de arbeidsmarkt. Ook wordt ingezet op een sterke sociale basis waarin iedereen kan meedoen en ondersteuning kan vinden wanneer dat nodig is.

De omgevingsvisie is een strategisch kader en bevat daarom geen concrete maatregelen voor bijvoorbeeld armoedebestrijding, inkomensondersteuning of re-integratie. Deze onderwerpen worden verder uitgewerkt binnen het gemeentelijke beleid voor het sociaal domein, wonen, gezondheid en participatie. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de omgevingsvisie aan te passen.

Ad 7: De gemeente dankt de indiener voor deze suggestie. De gemeente onderschrijft het belang van passende woonvormen voor ouderen en het stimuleren van doorstroming op de woningmarkt. Initiatieven zoals hofjes kunnen hieraan een waardevolle bijdrage leveren. De omgevingsvisie biedt ruimte voor dergelijke woonconcepten, mits deze passen binnen de ruimtelijke en volkshuisvestelijke uitgangspunten van de gemeente. De concrete uitwerking en beoordeling van dergelijke initiatieven vindt plaats bij de ontwikkeling van woningbouwplannen. De gemeente heeft de ontwikkelende partij verzocht om contact op te nemen met de indiener. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

2.4.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot aanpassing van hoofdstuk 3 door toevoeging van de kernwaarden conform Ad 1 en tot aanpassing van paragraaf 3.4. conform Ad 4.

2.5 Zienswijze Enexis

2.5.1 Weergave zienswijze

Enexis vraagt met haar zienswijzen aandacht voor de onderstaande punten:

1. De indieners ondersteunen de omgevingsvisie en verzoeken de reeds goed benoemde onderdelen ongewijzigd te laten. Daarnaast stellen zij enkele aanvullingen voor en vragen zij om vroegtijdig te worden betrokken bij de verdere beleids- en planvorming.
2. Enexis vraagt om in de omgevingsvisie, met name in paragrafen 4.2 en 4.3, expliciet op te nemen dat bestaande en nieuwe woningen tijdig moeten kunnen beschikken over een voldoende, betrouwbare en goed beheerbare energievoorziening, die Enexis als netbeheerder tijdig kan realiseren, borgen en beheren.
3. Enexis benadrukt dat de energietransitie naast natuur, biodiversiteit, waterbeheer en klimaatadaptatie een zelfstandig en zwaarwegend maatschappelijk belang vormt. Daarom verzoekt Enexis om de passage in paragraaf 5.2 te handhaven waarin de energietransitie als integrale ruimtelijke opgave wordt erkend en bij nieuwe ontwikkelingen tijdig ruimte wordt gereserveerd voor energie-infrastructuur, zoals transformatorstations, kabels, leidingen en energieopslag.
4. Enexis vraagt om in hoofdstuk 6 expliciet te benoemen dat brede welvaart, bereikbare voorzieningen en een sterke lokale economie afhankelijk zijn van een voldoende, betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening. Enexis ondersteunt de wijze waarop de omgevingsvisie de energietransitie faciliteert en verzoekt de relevante uitgangspunten bij de verdere uitwerking en definitieve vaststelling ongewijzigd te behouden.
5. Enexis vraagt om energie-infrastructuur en netcapaciteit als bindende en gelijkwaardige afwegingscriteria in de omgevingsvisie op te nemen. Bij gemeentelijke en particuliere ontwikkelingen moet vooraf worden beoordeeld of voldoende netcapaciteit beschikbaar of tijdig realiseerbaar is. Ontwikkelingen met een aanzienlijke energievraag of teruglevering zouden alleen mogelijk moeten zijn als zij binnen de beschikbare of planbare netcapaciteit passen of als mitigerende maatregelen worden getroffen. Daarnaast verzoekt Enexis om netcongestie en efficiënt netgebruik expliciet te toetsen en oplossingen zoals energieopslag, flexibiliteit en vraagsturing te stimuleren.
6. Enexis vraagt om netcongestie expliciet als cruciale randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen op te nemen. De gemeente moet sturen op beperking van piekbelasting, efficiënt netgebruik en lokale afstemming van energievraag en -aanbod, onder meer via smart grids en energieopslag. Daarnaast wordt verzocht tijdig ruimte te reserveren voor netuitbreidingen en stations en de benodigde vergunningprocedures goed af te stemmen en te bevorderen.
7. Enexis vraagt om efficiënte, tijdige en voorspelbare besluitvorming rond energie-infrastructuur, met vroegtijdige afstemming tussen de gemeente, initiatiefnemers en de netbeheerder. Daarbij moeten wettelijke kaders en termijnen worden gerespecteerd en moet ruimte zijn voor standaardisatie van stations, ruimtelijke inpassing en procedures. Initiatiefnemers zouden al in de verkenningsfase de haalbaarheid en gevolgen voor het energiesysteem met de netbeheerder moeten beoordelen.
8. Enexis vraagt om energie-infrastructuur als volwaardig onderdeel van gebiedsontwikkeling te beschouwen, netbeheerders structureel bij de planvorming te betrekken en met gebiedsgerichte energieplannen te werken. De gemeente, netbeheerders en andere betrokken partijen moeten ruimtelijke ontwikkelingen en energie-infrastructuur gezamenlijk en in samenhang plannen en realiseren.

2.5.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt Enexis voor haar zienswijze en voor de waardering van de Omgevingsvisie als goede basis voor de energietransitie en een toekomstbestendig energiesysteem.

Ad 1: De gemeente dankt Enexis voor de steun aan de omgevingsvisie en onderschrijft een integrale benadering en, indien mogelijk, vroegtijdige afstemming met netbeheerders. De omgevingsvisie is echter een strategisch instrument en benoemt de duurzaamheidsambities op hoofdlijnen. De nadere uitwerking wordt vastgelegd in programma's en andere instrumenten. Wel zal in de toelichting (paragraaf 5.2) onder het kopje *'Op weg naar een energieneutrale gemeente in 2040'* de volgende tekst worden opgenomen waarin tijdige afstemming explicieter wordt benadrukt: *'Bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de energievoorziening een belangrijke rol speelt, vindt waar mogelijk tijdige afstemming plaats met de netbeheerders.'*

Ad 2: De gemeente onderschrijft dat een betrouwbare en tijdig realiseerbare energievoorziening een belangrijke randvoorwaarde is voor woningbouw. Deze samenhang is in paragraaf 5.2 op strategisch niveau opgenomen. De beschikbaarheid en technische uitwerking van energie-infrastructuur worden per woningbouwontwikkeling onderzocht en afgestemd met de netbeheerder. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de paragrafen 4.2 en 4.3 aan te passen.

Ad 3: De gemeente neemt kennis van de constatering van indiener over het belang van een tijdige inpassing van energie-infra in samenhang met andere ruimtelijke afwegingen. De Omgevingsvisie beoogt enerzijds de kwaliteiten van Voerendaal te behouden en te versterken, en anderzijds richting te geven aan de grote opgaven op het gebied van wonen, klimaat, energie, leefbaarheid en het landelijk gebied. De gemeente is van oordeel dat deze ambities en ontwikkelingen voldoende integraal in de omgevingsvisie zijn verankerd. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 4: De gemeente onderschrijft het belang van een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening en erkent dat energie-infrastructuur een belangrijke randvoorwaarde vormt voor onder meer de energietransitie en lokale economie. De Omgevingsvisie is echter een strategische visie op hoofdlijnen waarin de gemeentelijke ambities voor de fysieke leefomgeving worden beschreven. De nadere uitwerking vindt plaats in programma's, het omgevingsplan en/of concrete ruimtelijke procedures. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie aan te passen.

Ad 5: De gemeente Voerendaal neemt kennis van deze opmerking maar deelt de conclusie niet. De gemeente begrijpt de aandacht voor tijdige beschikbaarheid en aansluitbaarheid van energie-infrastructuur in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen. De voorgestelde tekstuele aanvulling gaat echter verder dan de strategische rol van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument en bevat geen bindend toetsingskader met normeringen voor ruimtelijke plannen. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 6: De gemeente onderschrijft het belang van een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening en erkent dat energie-infrastructuur een steeds belangrijkere randvoorwaarde vormt voor de energietransitie en ruimtelijke ontwikkelingen. De inhoudelijke essentie van dit tekstvoorstel is al grotendeels verwerkt in de omgevingsvisie. De gemeente Voerendaal erkent het nut en de noodzaak voor versnellingen van uitbreidingen aan het elektriciteitsnet. Daarvoor werkt de gemeente bij ruimtelijke ontwikkelingen al samen met netbeheerders om de benodigde energie-infrastructuur tijdig in beeld te brengen. Deze afspraken zijn vertaald in de Nadere overeenkomst (NOK) met Enexis. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 7: De gemeente onderschrijft het belang van een efficiënte, tijdige en zo voorspelbaar mogelijke besluitvorming over energie-infrastructuur. Zoals aangegeven in de beantwoording onder Ad 1, wordt in paragraaf 5.2 van de Omgevingsvisie explicieter benadrukt dat bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de energievoorziening een belangrijke rol speelt, waar mogelijk, tijdige afstemming met de netbeheerders plaatsvindt.

De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument en bevat daarom geen gedetailleerde procesafspraken, standaardoplossingen voor stations of rechtstreeks werkende verplichtingen voor initiatiefnemers. Deze onderwerpen kunnen, voor zover relevant, nader worden uitgewerkt in programma's, ruimtelijke procedures en afspraken met initiatiefnemers en netbeheerders. Daarbij worden de geldende wettelijke kaders en termijnen in acht genomen. De gemeente kan geen vaste uitkomst of doorlooptijd garanderen, omdat besluitvorming afhankelijk is van de omstandigheden van het concrete geval en een zorgvuldige afweging van de betrokken belangen.

Gelet op de onder ad 1 genoemde aanvulling geeft dit onderdeel van de zienswijze geen aanleiding tot een aanvullende wijziging van de Omgevingsvisie.

Ad 8: De gemeente onderschrijft het belang om energie-infrastructuur als integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling te beschouwen en netbeheerders, waar mogelijk en relevant, tijdig bij de planvorming te betrekken. Zoals aangegeven in de beantwoording onder Ad 1, wordt dit belang in paragraaf 5.2 van de Omgevingsvisie explicieter benadrukt.

De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument en bevat daarom geen concrete procesafspraken over structurele betrokkenheid van netbeheerders of een verplichting om voor iedere gebiedsontwikkeling een gebiedsgericht energieplan op te stellen. De wijze waarop ruimtelijke ontwikkelingen en de benodigde energie-infrastructuur gezamenlijk en in samenhang worden gepland en gerealiseerd, wordt per ontwikkeling beoordeeld en kan nader worden uitgewerkt in programma's, gebiedsvisies, ruimtelijke procedures en afspraken met initiatiefnemers, netbeheerders en andere betrokken partijen.

Gelet op de onder Ad 1 genoemde aanvulling geeft dit onderdeel van de zienswijze geen aanleiding tot een aanvullende wijziging van de Omgevingsvisie.

2.5.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot een aanpassing van paragraaf 5.2 conform Ad 1.

2.6 Zienswijze indieners C1 en C2

Deze zienswijze wordt onderschreven door 11 inwoners van de gemeente Voerendaal.

2.6.1 Weergave zienswijze

1. De indiener verzoekt om Kunrade Oost en de omgeving Grachtstraat niet als vaststaande of kansrijke woningbouwlocatie aan te wijzen, maar uitsluitend als nader te onderzoeken gebied. Eventuele ontwikkeling mag pas plaatsvinden na onafhankelijk onderzoek en afzonderlijke besluitvorming door de gemeenteraad.
2. De indiener verzoekt om vervolgvelden en aangrenzende uitbreidingslocaties niet automatisch uit het Masterplan Wonen over te nemen. Deze locaties zouden pas na een nieuwe integrale afweging in de omgevingsvisie en afzonderlijke besluitvorming door de gemeenteraad in beeld mogen komen.
3. De indiener verzoekt vast te leggen dat een eerste haalbaarheidsscan uit het Masterplan Wonen onvoldoende grondslag biedt om woningbouwlocaties planologisch te verankeren in de omgevingsvisie.
4. De indiener verzoekt om vóór nieuwe woningbouwbesluiten de woningbehoefte te actualiseren, met aandacht voor demografie, vergrijzing, doorstroming, betaalbaarheid en reeds geplande woningbouw in alle kernen. Daarbij moeten eerst de mogelijkheden op bestaande locaties worden onderzocht, met bijzondere aandacht voor passende woningen die de doorstroming bevorderen.
5. De indiener verzoekt om eerst onderzoek te doen naar alternatieven voor uitbreiding, zoals inbreiding, herstructurering, transformatie van leegstaand vastgoed en vrijkomende agrarische bebouwing, levensloopbestendige woningen en reeds geplande projecten. Pas daarna moet worden beoordeeld of uitbreiding in Kunrade Oost nog noodzakelijk en actueel is.

6. De indiener verzoekt om vóór een locatiekeuze onafhankelijke onderzoeken uit te voeren naar de verkeersveiligheid in de Grachtstraat, waterhuishouding en -berging, Natura 2000 en natuur- en landschapswaarden. Daarnaast wordt gevraagd vast te leggen dat de gemeente actief regie voert op landschap, verkeer, water en participatie, in plaats van uitsluitend faciliterend en toetsend op te treden.
7. De indiener verzoekt vast te leggen dat grondposities van ontwikkelaars niet bepalend zijn voor ruimtelijke keuzes en geen recht geven op planologische medewerking.
8. De indiener verzoekt expliciet vast te leggen dat omwonenden worden betrokken voordat een stedenbouwkundig voorkeursmodel wordt opgesteld of een omgevingsplanprocedure wordt voorbereid.
9. De indiener verzoekt de open overgangszone tussen Kunrade-Oost en het buitengebied te beschermen en te voorkomen dat de omgevingsvisie ten onrechte de indruk wekt dat woningbouw op deze locatie planologisch al vaststaat.

2.6.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indieners voor hun uitvoerige en betrokken zienswijze en voor de erkenning van het belang van passende woningbouw en de kernkwaliteiten van Voerendaal.

Ad 1: De aanwijzing van kansrijke woningbouwlocaties is gebaseerd op de afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. Daarbij is een eerste haalbaarheidsscan uitgevoerd, op basis waarvan deze locaties als kansrijk zijn aangemerkt. De omgevingsvisie neemt deze strategische koers over. Voor een eventuele ontwikkeling is een goede ruimtelijke onderbouwing (ETFAL) noodzakelijk en moeten de daarvoor geldende planologische procedures worden doorlopen.

Ad 2: De omgevingsvisie legt de strategische ontwikkelrichting voor de fysieke leefomgeving vast en voorziet niet in een afzonderlijke besluitvormingssystematiek voor toekomstige woningbouwlocaties. Eventuele vervolgontwikkelingen worden, indien aan de orde, beoordeeld binnen de dan geldende beleidskaders en volgens de daarvoor geldende planologische procedures. Het vooraf uitsluiten van toekomstige ontwikkellocaties of het verplicht stellen van afzonderlijke raadsbesluitvorming past niet binnen het karakter van de omgevingsvisie en zou de benodigde flexibiliteit beperken om in te kunnen spelen op de woningbouwopgave.

Ad 3: De omgevingsvisie kent een strategisch karakter en voorziet niet in planologische bestemming van locaties. Voor de omgevingsvisie is het Masterplan bestaand beleid. De planologische afweging en noodzakelijke (ruimtelijke) onderbouwing vinden plaats in de daarvoor bestemde (planologische) procedures. De haalbaarheidsscan uit het Masterplan Wonen vormt uitsluitend een beleidsmatige afweging en geen planologische besluitvorming.

Ad 4: De gemeente beschikt over een actuele woningbehoefteanalyse, die periodiek wordt geactualiseerd op basis van regionale afspraken. Hierbij worden onder meer demografische ontwikkelingen, vergrijzing, doorstroming, betaalbaarheid en de voortgang van de woningbouwopgave betrokken. Deze informatie vormt de basis voor de gemeentelijke woningbouwprogrammering.

Ad 5: De afweging van mogelijkheden voor inbreiding, herstructurering, transformatie en zorgvuldig ruimtegebruik heeft reeds plaatsgevonden bij de totstandkoming van het Masterplan Wonen. Daaruit is gebleken dat deze mogelijkheden, mede gelet op de omvang en gewenste snelheid van de woningbouwopgave, onvoldoende zijn om volledig in de woningbehoefte te voorzien. Daarom biedt het Masterplan Wonen de omgevingsvisie, naast inbreiding en transformatie, ook ruimte voor uitbreidingslocaties waar dit ruimtelijk en landschappelijk verantwoord is.

Ad 6: De genoemde onderzoeken maken, indien noodzakelijk, onderdeel uit van de planologische procedure voor een concrete ruimtelijke ontwikkeling. De onderzoeken worden verricht door de

ontwikkellende partijen. De omgevingsvisie is niet het instrument waarin onderzoeksplichten voor individuele locaties worden vastgelegd.

Ad 7: De gemeente onderschrijft dit uitgangspunt. Grondposities zijn niet leidend bij ruimtelijke afwegingen en geven op zichzelf geen recht op planologische medewerking. Dit is reeds het uitgangspunt van het gemeentelijk beleid.

Ad 8: De wijze waarop en het moment waarop participatie plaatsvindt, is afhankelijk van de aard, omvang en complexiteit van een ontwikkeling. De omgevingsvisie is een strategisch document en leent zich daarom niet voor het vastleggen van procesafspraken over de voorbereiding van afzonderlijke ruimtelijke procedures. Deze worden, waar van toepassing, uitgewerkt in het gemeentelijke participatiebeleid en/of per ruimtelijke ontwikkeling.

Ad 9: De gemeente onderschrijft het belang van een zorgvuldige overgang tussen de kernen en het buitengebied en de waarde van de landschappelijke kwaliteit van Kunrade Oost. De aanwijzing van kansrijke woningbouwlocaties is gebaseerd op de integrale afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. De omgevingsvisie bouwt voort op deze strategische keuzes. De omgevingsvisie legt geen planologische rechten of verplichtingen vast. De planologische aanvaardbaarheid van een woningbouwontwikkeling wordt pas beoordeeld bij de verdere uitwerking van een concreet initiatief, waarbij een integrale afweging plaatsvindt en de daarvoor geldende procedures worden doorlopen.

2.6.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.7 Zienswijze indiener D

2.7.1 Weergave zienswijze

De indiener vindt dat de omgevingsvisie een goed overzicht geeft van de relevante toekomstthema's, maar mist concrete vervolgstappen naar een samenhangend omgevingsprogramma. Verzocht wordt duidelijk te beschrijven hoe dit programma met inbreng van inwoners wordt opgesteld.

2.7.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze en voor de waardering van de Omgevingsvisie als samenhangend document dat goed inzicht geeft in de relevante toekomstthema's voor Voerendaal.

De gemeente neemt kennis van de zienswijze en begrijpt de wens om meer inzicht te geven in de wijze waarop de ambities uit de Omgevingsvisie worden vertaald naar concrete vervolgstappen en uitvoering. De Omgevingsvisie is op grond van de Omgevingswet een strategisch beleidsdocument waarin de gewenste ontwikkelrichting en beleidsambities voor de fysieke leefomgeving worden vastgelegd.

De verdere uitwerking van de Omgevingsvisie vindt, waar nodig, plaats in Omgevingsprogramma's of andere uitvoeringsinstrumenten. Op dit moment is nog geen definitieve keuze gemaakt welke Omgevingsprogramma's worden opgesteld, wanneer dit gebeurt en welke onderwerpen daarin worden uitgewerkt. Deze keuzes worden op een later moment gemaakt op basis van bestuurlijke prioriteiten, maatschappelijke ontwikkelingen en beschikbare capaciteit en financiële middelen.

Bij de voorbereiding van eventuele Omgevingsprogramma's zal per programma worden bepaald op welke wijze inwoners en andere belanghebbenden worden betrokken, overeenkomstig de uitgangspunten van de Omgevingswet en het gemeentelijke participatiebeleid. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding de Omgevingsvisie aan te passen.

2.7.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.8 Zienswijze indieners E1 t/m E17

2.8.1 Weergave zienswijze

De indieners verzoeken om locatie 9 bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de woningbouwprogrammering opnieuw integraal te beoordelen. Volgens hen is de locatie niet geschikt voor woningbouw, maar biedt zij kansen voor natuur, klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid, recreatie en gemeenschapsontwikkeling.

2.8.2 Reactie gemeente

Wij danken de Kerngroep voor haar zienswijze en de betrokkenheid bij de ontwikkeling van de leefomgeving.

De gemeente onderschrijft het belang van natuur, klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid, recreatie en een sterke sociale samenhang. Deze belangen vormen belangrijke uitgangspunten van de omgevingsvisie en worden bij ruimtelijke ontwikkelingen integraal afgewogen.

De aanwijzing van locatie 9 als kansrijke woningbouwlocatie is gebaseerd op de afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. Daarbij zijn verschillende belangen, waaronder de volkshuisvestelijke opgave, zorgvuldig tegen elkaar afgewogen. De omgevingsvisie neemt deze strategische koers over. Een eventuele ruimtelijke ontwikkeling op deze locatie zal, indien aan de orde, nader worden beoordeeld binnen de daarvoor geldende planologische procedures, waarbij alle relevante belangen en onderzoeksresultaten worden betrokken.

2.8.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.9 Zienswijze Stichting Behoud Groene Loper Kunrade

2.9.1 Weergave zienswijze

1. De Stichting onderschrijft de hoofddoelen van de omgevingsvisie, maar vindt dat een inzichtelijke en deugdelijk gemotiveerde ruimtelijke afweging voor de Groene Loper Kunrade ontbreekt. Volgens de Stichting heeft de visiekaart door de aanduiding van concrete locaties feitelijk een sturende werking voor toekomstige besluiten en moet de gemaakte locatiekeuze daarom worden gemotiveerd. Als de visiekaart uitsluitend indicatief is, verzoekt zij te bevestigen dat deze niet vooruitloopt op toekomstige besluitvorming en dat bij het omgevingsplan alsnog een integrale afweging plaatsvindt van natuur, landschap, gezondheid en klimaatadaptatie.
2. De indiener verzoekt om de ecologische verbinding op de Groene Loper Kunrade nader uit te werken en ruimtelijk te verankeren, met inachtneming van de doelsoorten uit het Meerjarenprogramma Ontsnippering.
3. De indiener verzoekt om de woningbouw- en energieopwekkingsambities voor de Groene Loper Kunrade beter te motiveren en inzichtelijk te maken hoe deze zich verhouden tot het behoud en de versterking van landschappelijke kernkwaliteiten, biodiversiteit en de ecologische verbindingzone.
4. De indiener verzoekt de omgevingsvisie aan te vullen met een onderbouwing van de wijze waarop de recreatieve, cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden van de Groene Loper Kunrade behouden blijven, waaronder de functie als ecologische verbinding en laagdrempelig wandelgebied.

5. De indiener verzoekt om beter te motiveren hoe de in de omgevingsvisie geselecteerde woningbouwlocaties bijdragen aan het behoud van voorzieningen in alle kernen van de gemeente Voerendaal.
6. De indiener verzoekt om te motiveren hoe bij woningbouw- en energieopwekkingsambities rekening wordt gehouden met het stedelijk hitte-eilandeffect, welke maatregelen de negatieve gevolgen beperken en hoe afwenteling op andere gebieden en toekomstige generaties wordt voorkomen.
7. De indiener verzoekt inzichtelijk te maken hoe gezondheidsrisico's door luchtverontreiniging en geluid zijn meegewogen bij de selectie van woningbouwlocaties.
8. De indiener verzoekt te motiveren hoe de ambities voor woningbouw en energieopwekking aansluiten bij de Provinciale Omgevingsvisie Limburg en de Omgevingsverordening Limburg.
9. De indiener verzoekt te motiveren hoe de gekozen woningbouwlocaties zich verhouden tot het beginsel van zorgvuldig ruimtegebruik en de Ladder voor duurzame verstedelijking. Ook wordt gevraagd inzichtelijk te maken hoe toepassing van de Ladder in de verdere planvorming wordt geborgd.
10. De indiener verzoekt de omgevingsvisie aan te vullen met een integrale afweging van de verschillende belangen en ambities voor de Groene Loper Kunrade. Daarbij moet worden gemotiveerd waarom de combinatie van functies ruimtelijk aanvaardbaar is en waarom de eerder geselecteerde locaties voor woningbouw en energieopwekking opnieuw als kansrijke ontwikkellocaties zijn aangewezen.
11. De indiener verzoekt te motiveren welke ruimtelijke keuzes uit de omgevingsvisie richting geven aan een toekomstige evenwichtige toedeling van functies aan locaties.
12. De indiener verzoekt inzichtelijk te maken hoe is beoordeeld of voor de omgevingsvisie een plan-milieueffectrapportage of een andere milieubeoordeling nodig is, gelet op de mogelijke gevolgen van ontwikkelingen op de Groene Loper Kunrade voor Natura 2000-gebieden en het Beschermingsgebied Nationaal Landschap Zuid-Limburg.
13. De indiener verzoekt inzichtelijk te maken welke wijzigingen na de conceptversie in het participatieverslag zijn aangebracht en wat de motivering voor deze wijzigingen is.

2.9.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de stichting voor het onderschrijven van de hoofddoelen van de visie en haar zienswijze.

Ad 1: De gemeente neemt kennis van deze zienswijze en merkt hierover het volgende op. De Omgevingsvisie is op grond van de Omgevingswet een strategische visie op de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van de fysieke leefomgeving. De visie bevat de ambities en de gewenste ontwikkelrichting voor de lange termijn en heeft een beleidsmatig en richtinggevend karakter. De visiekaart dient in dat kader als een ruimtelijke verbeelding van deze strategische ambities. De kaart is niet bedoeld als een juridisch bindende locatieaanwijzing of als een concrete besluitvorming over specifieke ruimtelijke ontwikkelingen.

Dat de visiekaart gebieden benoemt waar de gemeente waarden wil beschermen, versterken of ontwikkelen, betekent niet dat daarmee reeds een definitieve keuze is gemaakt over de wijze waarop deze gebieden in toekomstige plannen zullen worden ingericht of bestemd. De Omgevingsvisie vormt daarvoor een beleidsmatig afwegingskader, maar schept op zichzelf geen rechtstreekse rechten of verplichtingen.

De gemeente deelt daarom niet de opvatting dat de opname van het door de indiener aangeduide gebied op de visiekaart reeds een zodanig concreet ruimtelijk besluit inhoudt dat sprake is van een locatieaanwijzing waarvoor een afzonderlijke, op perceelsniveau uitgewerkte ruimtelijke motivering is vereist. De afweging in de Omgevingsvisie vindt plaats op strategisch niveau en is gericht op de gemeentelijke ontwikkeling als geheel.

Wel geldt dat bij de uitwerking van de Omgevingsvisie in vervolgtrajecten, waaronder de voorbereiding en vaststelling van een wijziging omgevingsplan of andere ruimtelijke besluiten, steeds een zelfstandige en zorgvuldige belangenafweging moet plaatsvinden. Daarbij worden de relevante belangen, waaronder natuur, landschap, gezondheid, klimaatadaptatie en overige betrokken belangen concreet beoordeeld binnen het kader van de dan geldende wet- en regelgeving. De Omgevingsvisie neemt deze besluitvorming niet over en kan de daarvoor vereiste afwegingen niet vervangen.

Voor zover de Stichting verzoekt te bevestigen dat aan de Omgevingsvisie geen vooruitlopende betekenis toekomt bij toekomstige besluitvorming, merkt het college op dat de Omgevingsvisie weliswaar een belangrijk beleidskader vormt voor latere besluiten, maar dat zij niet vooruitloopt op de uitkomst van de concrete besluitvorming. Bij de vaststelling van een wijziging omgevingsplan (of BOPA-procedure) dient een zelfstandige belangenafweging plaats te vinden, waarbij alle relevante feiten, omstandigheden, onderzoeken en ingebrachte zienswijzen worden betrokken. De enkele opname van een gebied op de visiekaart betekent daarom niet dat de toekomstige planologische keuze voor de invulling van een planlocatie reeds vaststaat.

Ad 2: De nadere uitwerking en ruimtelijke inpassing van ecologische belangen, in het door de indiener aangeduide gebied, vindt plaats bij de verdere uitwerking van gebiedsontwikkelingen en de daarvoor geldende planologische procedures. Daarbij worden relevante beleidskaders en ecologische onderzoeken betrokken.

Ad 3: De omgevingsvisie beschrijft de ambities voor woningbouw, duurzame energie, landschap, biodiversiteit en ecologische verbindingen als samenhangende opgaven. Bij de verdere uitwerking van concrete ontwikkelingen worden deze belangen integraal afgewogen en, waar nodig, nader onderbouwd binnen de daarvoor geldende planologische procedures en onderzoeken.

Ad 4: De omgevingsvisie onderkent het belang van de recreatieve, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten. Deze waarden vormen onderdeel van de integrale afweging bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De wijze waarop deze waarden worden behouden, versterkt en ingepast wordt, indien een ontwikkeling aan de orde is, nader uitgewerkt en onderbouwd in de daarvoor geldende planologische procedures.

Ad 5: De selectie van de kansrijke woningbouwlocaties is gebaseerd op de afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. Het Masterplan Wonen is als bestaand beleid meegenomen in de Omgevingsvisie. Daarbij is onder meer gekeken naar de bijdrage van woningbouw aan de leefbaarheid, toekomstbestendigheid en het voorzieningenniveau van de verschillende kernen. De gemeente onderschrijft dat woningbouw en voorzieningen nauw met elkaar samenhangen. Een toekomstbestendige kern vraagt om een goede balans tussen wonen, maatschappelijke voorzieningen, bereikbaarheid, leefbaarheid en economische vitaliteit.

Bij de verdere uitwerking van woningbouwontwikkelingen wordt daarom steeds een integrale afweging gemaakt, waarbij ook de effecten op het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de kernen worden betrokken. De concrete invulling en programmering van woningbouwontwikkelingen vindt plaats bij de verdere uitwerking van plannen en programma's.

Ad 6: De gemeente onderschrijft het belang van klimaatadaptatie, waaronder het beperken van hittestress en het voorkomen van afwenteling van negatieve effecten op de omgeving en toekomstige generaties. Deze uitgangspunten maken onderdeel uit van de omgevingsvisie en worden bij de verdere uitwerking van woningbouw- en energieontwikkelingen integraal betrokken. De concrete beoordeling en onderbouwing vinden plaats in de daarvoor geldende planologische procedures, waarbij wordt getoetst aan de relevante wet- en regelgeving en beleidskaders.

Ad 7: De omgevingsvisie bevat de strategische ontwikkelrichting voor de fysieke leefomgeving. Gezondheidsaspecten, waaronder luchtkwaliteit en geluid, vormen belangrijke belangen bij ruimtelijke ontwikkelingen en worden bij de verdere uitwerking van concrete woningbouwlocaties onderzocht en beoordeeld binnen de daarvoor geldende planologische procedures en wettelijke kaders.

Ad 8: Bij het opstellen van de omgevingsvisie is rekening gehouden met de geldende landelijke en provinciale beleidskaders, waaronder de Provinciale Omgevingsvisie Limburg en de Omgevingsverordening Limburg. Concrete ruimtelijke ontwikkelingen worden binnen de daarvoor geldende planologische procedures afzonderlijk aan deze kaders en de toepasselijke wet- en regelgeving getoetst.

Ad 9: Bij de totstandkoming van het Masterplan Wonen is een afweging gemaakt tussen mogelijkheden voor inbreiding, herstructurering, transformatie en uitbreiding. De omgevingsvisie bouwt voort op deze strategische afweging. De toepassing van de Ladder voor duurzame verstedelijking en de toetsing aan het beginsel van zorgvuldig ruimtegebruik vinden plaats bij de voorbereiding van concrete planologische besluiten, conform de geldende wet- en regelgeving.

In paragraaf 4.2. staat het volgende opgenomen: *‘We geven daarom voorrang aan woningbouw binnen bestaand bebouwd gebied, met verdichting op geschikte plekken en uitbreidingen waar dit ruimtelijk en landschappelijk passend is.*

Ad 10: De aanwijzing van kansrijke woningbouw- en energieopwekkingslocaties is gebaseerd op de integrale afwegingen die eerder zijn gemaakt binnen de daarvoor vastgestelde beleidskaders, waaronder het Masterplan Wonen. De omgevingsvisie bouwt voort op deze strategische keuzes en brengt de verschillende ambities voor de fysieke leefomgeving in samenhang bijeen. De concrete ruimtelijke aanvaardbaarheid van ontwikkelingen, waaronder de afweging van belangen en de onderbouwing van locatiekeuzes, vindt plaats in de daarvoor geldende planologische procedures.

Ad 11: De omgevingsvisie beschrijft de strategische ontwikkelrichting voor de fysieke leefomgeving. De juridisch bindende evenwichtige toedeling van functies aan locaties vindt plaats bij de vaststelling van het omgevingsplan en in de daarvoor geldende planologische procedures, waarbij een integrale belangenafweging plaatsvindt.

Ad 12: Op basis van de huidige inhoud van de Omgevingsvisie Voerendaal 2040 wordt een plan-MER of andere milieubeoordeling niet noodzakelijk geacht. De visie is strategisch en richtinggevend en bevat geen concrete, juridisch bindende locatiekeuzes of uitvoeringsmaatregelen.

Ad 13: Braining the Future heeft het participatieproces begeleid en de reacties verwerkt. De conceptversie van het participatieverslag is rondgestuurd en op basis van de ontvangen reacties verduidelijkt en aangepast. De hoofdconclusies zijn daarbij niet gewijzigd

2.9.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.10 Zienswijze TenneT

2.10.1 Weergave zienswijze

1. TenneT verzoekt om in de definitieve Omgevingsvisie het nationale belang van de bestaande en toekomstige hoogspanningsinfrastructuur als essentieel onderdeel van de nationale energievoorziening expliciet te erkennen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met de instandhouding, bescherming en eventuele uitbreiding van deze infrastructuur,

vanwege de leveringszekerheid, de energietransitie en de nationale klimaatdoelstellingen. Dit sluit aan bij het Programma Energiehoofdstructuur.

2. TenneT onderschrijft het voornemen van de gemeente om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen tijdig ruimte te reserveren voor energie-infrastructuur. Vanwege de groeiende elektriciteitsvraag en de daarmee samenhangende behoefte aan uitbreiding van stations, verbindingen en andere infrastructuur, verzoekt TenneT om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat de benodigde ruimtelijke reserveringen bij de uitwerking van omgevingsprogramma's en het omgevingsplan tijdig en in afstemming met de netbeheerders worden geborgd. Hiermee wordt een duidelijk kader geboden voor toekomstige ruimtelijke besluitvorming.
3. TenneT waardeert dat netcongestie in de Omgevingsvisie als ruimtelijke uitdaging wordt benoemd, maar vindt dat de gevolgen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen nog onvoldoende zijn uitgewerkt. TenneT verzoekt daarom om woningbouwlocaties, economische ontwikkelingen en mobiliteitsprojecten waar mogelijk af te stemmen op de beschikbare en toekomstige netcapaciteit. Ook vraagt TenneT de gemeente om noodzakelijke uitbreidingen van de elektriciteitsinfrastructuur te faciliteren, zodat netcongestie wordt verminderd en ruimtelijke ontwikkelingen beter aansluiten op de technische randvoorwaarden van het energiesysteem.
4. TenneT onderschrijft het belang van de landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden van Voerendaal, maar constateert dat energie-infrastructuur in de Omgevingsvisie voornamelijk vanuit landschappelijke inpassing wordt benaderd. TenneT verzoekt daarom te verduidelijken dat deze waarden bij ruimtelijke afwegingen in samenhang worden gezien met het maatschappelijke belang van een veilige, robuuste en toekomstbestendige energievoorziening. Hiermee wordt een evenwichtige belangenafweging onder de Omgevingswet bevorderd.
5. TenneT ondersteunt de ambitie van de gemeente om bij de energietransitie met netbeheerders samen te werken. TenneT verzoekt om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat de gemeente tijdig met TenneT en regionale netbeheerders overlegt over ruimtelijke ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de bestaande of toekomstige energie-infrastructuur. Zo kunnen knelpunten vroegtijdig worden gesignaleerd, vertragingen worden voorkomen en gezamenlijk duurzame oplossingen worden ontwikkeld.

2.10.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt TenneT voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van de energie-infrastructuur en de energietransitie.

Ad 1: De gemeente onderschrijft het belang van een betrouwbare en toekomstbestendige energievoorziening. Zij erkent dat de landelijke hoogspanningsinfrastructuur een essentieel onderdeel vormt van de nationale energievoorziening en een belangrijke randvoorwaarde is voor de energietransitie. In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat ruimte wordt geboden aan de energietransitie en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur. Naar aanleiding van de zienswijze wordt in de Omgevingsvisie explicieter benoemd dat deze infrastructuur tevens een bovenlokaal en nationaal belang dient.

In paragraaf 5.2, onder het kopje 'Op weg naar..' wordt de volgende zinsnede gewijzigd:

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen reserveren wij tijdig ruimte voor energie-infrastructuur, zoals transformatorstations, kabels, leidingen en toekomstige opslag. Daarbij erkennen wij dat energie-infrastructuur niet alleen een lokaal belang dient, maar ook van belang is voor de regionale, bovenlokale en nationale energievoorziening.

Ad 2: De gemeente onderschrijft het belang van tijdige afstemming met netbeheerders. In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen tijdig rekening wordt gehouden met de benodigde energie-infrastructuur. De wijze waarop ruimtelijke reserveringen juridisch

worden vastgelegd, behoort echter tot de uitwerking in omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en/of concrete planvorming. Dit detailniveau past niet binnen de strategische aard van de Omgevingsvisie.

Naar aanleiding van de zienswijze wordt wel in paragraaf 5.2 in de toelichting onder het kopje *'Op weg naar een energieneutrale gemeente in 2040'* de volgende tekst opgenomen waarin tijdige afstemming explicieter wordt benadrukt: *'Bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de energievoorziening een belangrijke rol speelt, vindt waar mogelijk tijdige afstemming plaats met de netbeheerders'*

Ad 3: De gemeente onderschrijft dat netcongestie gevolgen kan hebben voor de haalbaarheid en fasering van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In paragraaf 5.2 van de Omgevingsvisie wordt netcongestie expliciet als ruimtelijke uitdaging benoemd. Daarbij is aangegeven dat de energievoorziening direct samenhangt met onder meer wonen, mobiliteit, netcapaciteit en economische ontwikkeling en dat energiebesparing, opwek, opslag en infrastructuur integraal moeten worden beschouwd.

De Omgevingsvisie bepaalt tevens dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen tijdig ruimte wordt gereserveerd voor energie-infrastructuur, zoals transformatorstations, kabels, leidingen en toekomstige opslag. De beschikbare en toekomstige netcapaciteit is echter aan verandering onderhevig en kan daarom niet op het strategische niveau van de Omgevingsvisie per woningbouwlocatie, economische ontwikkeling of mobiliteitsproject worden vastgelegd. Bij de voorbereiding en beoordeling van concrete ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de actuele en verwachte netcapaciteit en de benodigde energie-infrastructuur.

Zoals nader toegelicht onder ad 5, wordt in paragraaf 5.2 bovendien explicieter vastgelegd dat bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de energievoorziening een belangrijke rol speelt, waar mogelijk tijdige afstemming met de netbeheerders plaatsvindt. De aandachtspunten van TenneT zijn daarmee voldoende in de Omgevingsvisie verankerd. Dit onderdeel van de zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot een aanvullende wijziging van de Omgevingsvisie.

Ad 4: De gemeente onderschrijft dat de Omgevingswet een integrale belangenafweging verlangt. Dit uitgangspunt vormt reeds de basis van de Omgevingsvisie. De visie zet in op een evenwichtige ontwikkeling van de fysieke leefomgeving waarbij verschillende maatschappelijke belangen steeds in onderlinge samenhang worden afgewogen. Hieronder vallen ook de belangen van een betrouwbare energievoorziening. Een afzonderlijke benoeming van één specifiek maatschappelijk belang acht de gemeente daarom niet noodzakelijk. Deze zienswijze geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 5: De gemeente onderschrijft het belang van een goede samenwerking met netwerkbeheerders. De Omgevingsvisie benoemt samenwerking met partners als belangrijk uitgangspunt voor de uitvoering van de energietransitie. De inrichting van het overlegproces betreft echter de uitvoering van beleid en niet de strategische beleidsvorming waarop de Omgevingsvisie is gericht. In de voorbereiding van concrete plannen en projecten worden de relevante netwerkbeheerders vanzelfsprekend tijdig betrokken.

In paragraaf 5.2 onder het kopje *'Op weg naar een energieneutrale gemeente in 2040'* zal de volgende tekst worden opgenomen waarin tijdige afstemming explicieter wordt benadrukt: *'Bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij de energievoorziening een belangrijke rol speelt, vindt waar mogelijk, tijdige afstemming plaats met de netbeheerders'*

2.10.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot aanpassingen van paragraaf 5.2 (conform Ad 1, Ad 2 en Ad 5).

2.11 Zienswijze indiener F

2.11.1 Weergave zienswijze

1. Indiener onderschrijft het belang van de erfgoednota, maar vindt dat de uitspraak ‘erfgoed is van en voor iedereen’ onvoldoende aansluit bij het gemeentelijke beleid. Particuliere eigenaren dragen namelijk grotendeels zelf de financiële lasten en tijdsinvestering voor de instandhouding en herbestemming van monumenten, zonder gemeentelijke ondersteuning. Indiener vraagt daarom welke financiële middelen en beleidsinstrumenten de gemeente wil inzetten voor een duurzame instandhouding en herbestemming van erfgoed. Ook vraagt indiener waarom alleen voor kerkgebouwen een herbestemmingsbudget beschikbaar is en niet voor rijksmonumenten en historische buitenplaatsen, en in hoeverre erfgoedeigenaren bij de totstandkoming van het erfgoedbeleid zijn betrokken.
2. Indiener onderschrijft het streven naar een toekomstbestendige landbouw die in balans is met landschap en natuur, maar vraagt hoe de gemeente de noodzakelijke transitie financieel en praktisch wil ondersteunen. Ook vraagt indiener om agrarische ondernemers die al duurzaam of biologisch werken en bijdragen aan doelen op het gebied van landbouw, landschap en water, als koplopers te erkennen en te belonen. Volgens indiener zijn voldoende financiële middelen en passende ondersteuning noodzakelijk om reeds geleverde inspanningen te waarderen en verdere verduurzaming te stimuleren.

2.11.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van erfgoed, landschap en toekomstbestendige landbouw.

Ad 1: De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument op hoofdlijnen en bevat geen uitwerking van concrete subsidieregelingen, financiële bijdragen of andere uitvoeringsinstrumenten voor individuele erfgoedeigenaren. De aangehaalde passage ‘erfgoed is van en voor iedereen’ is niet opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie. De visie spreekt wel de ambitie uit om erfgoed te behouden, te herstellen en waar mogelijk passend te herbestemmen. De eventuele inzet van financiële middelen en specifieke beleidsinstrumenten valt buiten de reikwijdte van deze Omgevingsvisie. De zienswijze leidt daarom niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

Ad 2: De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat daarom geen concrete subsidieregelingen, budgetten of uitvoeringsafspraken. Over eventuele toekomstige gemeentelijke middelen kan de gemeente op dit moment geen uitspraken doen. De zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

2.11.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.12 Zienswijze indiener G

2.12.1 Weergave zienswijze

1. De zienswijze onderschrijft het streven naar een krachtig en evenwichtig landschap, waarin landbouw, natuur, klimaat, beleving en erfgoed elkaar versterken. Daarbij is zorgvuldig omgaan met bodem, water en milieu essentieel. Ook moet het landschap levend, gezond en herkenbaar blijven, in samenwerking met alle betrokkenen. De visie biedt echter onvoldoende duidelijkheid over de rol en toekomst van boeren en over de concrete wijze waarop zij bij de uitwerking worden betrokken.
2. De indiener geeft aan dat in de Omgevingsvisie maatregelen ontbreken om boeren te stimuleren en ruimte te bieden voor experimenten die de bodemkwaliteit, biodiversiteit en waterinfiltratie

verbeteren. Genoemd worden onder meer landschapselementen, meer organische stof, minder kunstmest en minder milieubelastende gewasbeschermingsmiddelen. Ook wordt voorgesteld infiltratieproeven aan te bieden en belemmeringen in het landschapsbeleid weg te nemen, eventueel via kleinschalige proefprojecten.

3. De indiener pleit voor het benutten van natuurlijke processen en het vergroten van de waterbergingscapaciteit. Daarnaast vraagt de indiener om innovatie en kennisontwikkeling in de landbouw te stimuleren, onder meer met bodemmodellen, satelliettechnologie, sensoren en robotisering. Ook wordt samenwerking tussen akkerbouwers en veehouders binnen de (Eu)regio voorgesteld om circulaire landbouw, biodiversiteit en verminderd stikstofgebruik te bevorderen. Volgens de indiener kunnen natuur en landbouw naast elkaar bestaan en elkaar versterken.

2.12.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van landbouw, bodem, water en landschap.

Ad 1: De gemeente onderschrijft het belang van een toekomstbestendig bodem- en watersysteem en erkent de belangrijke rol van de landbouw. De Omgevingsvisie maakt een integrale afweging tussen landbouw, water, natuur en landschap, maar legt als strategisch document geen concrete maatregelen vast. Bij de verdere uitwerking worden agrariërs en andere betrokkenen actief betrokken, waarbij ook kennis uit initiatieven zoals WaterWinst wordt benut. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 2: De gemeente onderschrijft het belang van een gezonde bodem, betere waterinfiltratie en landschapselementen. Deze onderwerpen passen binnen de ambities van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een strategisch document en bevat daarom geen uitputtende lijst van maatregelen. Momenteel lopen onderzoeken naar waterberging en landschapselementen en een pilot op het gebied van bodemvitalisering. De suggesties voor infiltratieproeven en het verminderen van beleidsmatige belemmeringen kunnen bij de verdere uitwerking eventueel worden onderzocht. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 3: De gemeente onderschrijft dat natuurlijke processen, innovatie en samenwerking kunnen bijdragen aan een betere bodem- en waterkwaliteit, meer waterberging, biodiversiteit en een toekomstbestendige landbouw. Deze onderwerpen maken deel uit van het eerdergenoemde onderzoek. De gemeente heeft hierbij een faciliterende en verbindende rol en ondersteunt waar mogelijk kennisdeling, samenwerking en initiatieven, onder meer op het gebied van circulaire landbouw. De toepassing van nieuwe technieken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van agrariërs, kennisinstellingen, overheden en andere betrokken partijen. De Omgevingsvisie is een strategisch document en werkt deze maatregelen niet afzonderlijk uit. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

2.12.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.13 Zienswijze LLTB

2.13.1 Weergave zienswijze

1. De indiener stelt dat de koppeling van het primaire landbouwgebied aan natuurinclusieve en kringloopgerichte landbouw strijdig is met de provinciale Omgevingsverordening en een te eenzijdig toekomstbeeld geeft. De Omgevingsvisie moet volgens de indiener ruimte laten voor verschillende economisch vitale agrarische bedrijfsmodellen, waaronder reguliere landbouw, voor zover die passen binnen wet- en regelgeving en de kwaliteiten van het gebied. Ook zijn begrippen als natuurinclusief,

circulair, duurzaam en toekomstgericht onvoldoende duidelijk omschreven, waardoor de beleidsgevolgen niet voorspelbaar zijn. De indiener verzoekt deze begrippen te verduidelijken, ruimte voor diverse agrarische bedrijfsmodellen expliciet vast te leggen en de gemeentelijke koers in overeenstemming te brengen met de provinciale kaders, met behoud van het provinciaal aangewezen primaire landbouwgebied.

2. De indiener onderschrijft het belang van natuur, landschap en een zorgvuldige inpassing van ontwikkelingen, maar vindt dat de samenhang met landbouw, klimaat, water en energie onvoldoende in de Omgevingsvisie tot uitdrukking komt. Volgens de indiener is een economisch gezonde landbouw een randvoorwaarde voor het behoud en de ontwikkeling van natuur en landschap en vervullen agrarische ondernemers een sleutelrol bij klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, waterbeheer en landschapsbeheer. De energietransitie moet daarom niet uitsluitend als ruimtelijk inpassingsvraagstuk worden benaderd, maar ook als economische en maatschappelijke ontwikkelkansen voor het buitengebied. De indiener verzoekt de gemeente deze integrale benadering expliciet in de Omgevingsvisie op te nemen en initiatieven zoals groen gas beleidsmatig te erkennen als mogelijke bijdrage aan de klimaatdoelen en de gebiedskwaliteit.
3. De indiener onderschrijft het belang van bodem en water, maar vindt dat landbouw onvoldoende als dragende functie en beheerpartner wordt erkend. Watermaatregelen moeten volgens de indiener bijdragen aan een robuust systeem voor zowel droge als natte omstandigheden, zonder structurele vernatting als zelfstandig doel. Daarbij wordt gewezen op de kennis en ervaringen uit WaterWinst. Verzocht wordt landbouw als volwaardige functie te erkennen, maatregelen te toetsen op de gevolgen voor agrarische bedrijven en impliciete functiewijzigingen te voorkomen. Natuurontwikkeling, extensivering en waterberging mogen alleen plaatsvinden op basis van vrijwilligheid, gebiedsgericht maatwerk en volledige compensatie. Besluiten over waterbeheer moeten transparant zijn en op actuele gegevens berusten.
4. De indiener onderschrijft de ambitie voor een toekomstbestendige landbouw, maar vindt de uitwerking te abstract en eenzijdig. Onduidelijke begrippen mogen de ontwikkelruimte van bestaande, economisch vitale agrarische bedrijven niet op voorhand beperken. Toekomstbestendige landbouw kent volgens de indiener meerdere ontwikkelpaden, waarbij innovatie, verduurzaming en economische continuïteit in samenhang moeten worden gezien. Ook vraagt de indiener om geen generieke terughoudendheid bij schaalvergroting of aanpassing van bedrijfsgebouwen, omdat deze mede noodzakelijk kunnen zijn door veranderende regelgeving en dierenwelzijnseisen. Dergelijke ontwikkelingen moeten per geval worden beoordeeld op hun ruimtelijke en landschappelijke inpasbaarheid.
5. De indiener begrijpt de wens om vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) zorgvuldig te transformeren, maar vraagt te waarborgen dat nieuwe, met name gevoelige, functies geen beperkingen opleveren voor de bestaande gebruiks- en ontwikkelmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven, bijvoorbeeld vanwege geur, geluid, stof of verkeer. Daarnaast vindt de indiener dat de veiligheidsopgave in het buitengebied concreter moet worden uitgewerkt, met expliciete aandacht voor het voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten en de vertaling daarvan naar uitvoerbaar beleid.
6. De indiener verzoekt om de agrarische sector en de positie van arbeidsmigranten expliciet te betrekken bij de uitwerking van het economische en sociale beleid, met aandacht voor arbeidsmarkttoegang, huisvesting, integratie, registratie en de druk op voorzieningen.
7. De indiener onderschrijft samenwerking en gebiedsgericht maatwerk, maar vraagt aandacht voor de praktische uitvoerbaarheid. Zonder voldoende capaciteit, middelen en bestuurlijke afstemming bestaat volgens de indiener het risico dat ambities niet worden gerealiseerd of onevenredig bij agrarische ondernemers terechtkomen. Verzocht wordt de uitvoerbaarheid, rolverdeling, middelen en processtappen te verduidelijken en landbouworganisaties en agrarische ondernemers vroegtijdig en volwaardig bij de verdere uitwerking te betrekken.

2.13.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de LLTB voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van de positie en toekomst van de agrarische sector in Voerendaal.

Ad 1: De gemeente onderschrijft het belang van een toekomstbestendige en economisch vitale landbouwsector. De Omgevingsvisie is een strategische visie als bedoeld in de Omgevingswet en bevat geen rechtstreeks bindende normen voor individuele agrarische bedrijven. De beschrijving van natuurinclusieve en kringloopgerichte landbouw is bedoeld als ontwikkelrichting en ambitie voor een duurzame ontwikkeling van de landbouwsector en is niet bedoeld om andere vormen van agrarische bedrijfsvoering uit te sluiten.

De Provinciale Omgevingsvisie Limburg (POVI) onderscheidt het primair landbouwgebied als gebied waar de landbouwfunctie centraal staat en waar ruimte wordt geboden aan een economisch sterke landbouwsector. Tegelijkertijd benoemt de provincie de opgaven op het gebied van bodem, water, klimaat, biodiversiteit en verduurzaming als integrale maatschappelijke opgaven voor de landbouw. De gemeentelijke Omgevingsvisie sluit aan bij deze provinciale beleidslijn door verduurzaming als gewenste ontwikkelrichting te benoemen, zonder daarbij één specifieke bedrijfsvorm verplicht te stellen. In het primair landbouwgebied blijft landbouw de dominante functie en is er ruimte om hoogproductieve, emissiearme landbouw te ontwikkelen conform de Provinciale Omgevingsvisie Limburg.

De gemeente kan zich vinden in de constatering dat de huidige formulering de indruk kan wekken dat uitsluitend natuurinclusieve of kringloopgerichte landbouw wenselijk of mogelijk is binnen het primair landbouwgebied. Dat is niet beoogd. Om dit duidelijker tot uitdrukking te brengen zal de tekst worden verduidelijkt. Daarbij wordt expliciet opgenomen dat binnen het primair landbouwgebied ruimte bestaat voor verschillende economisch vitale en toekomstbestendige agrarische bedrijfsmodellen, mits passend binnen de geldende wet- en regelgeving en de gebiedskenmerken.

Ten aanzien van de gebruikte begrippen, zoals 'natuurinclusief', 'circulair', 'duurzaam', 'toekomstbestendige landbouw' en 'veranderende landbouw', wordt onderkend dat deze in de Omgevingsvisie richtinggevend zijn en niet als zelfstandige toetsingscriteria zijn bedoeld. Om de leesbaarheid en voorspelbaarheid van de visie te vergroten, worden deze begrippen waar nodig nader toegelicht.

Voor zover de zienswijze verzoekt het provinciaal aangewezen primair landbouwgebied overeenkomstig de provinciale begrenzing te handhaven, merkt de gemeente op dat de Omgevingsvisie geen wijziging aanbrengt in de provinciale begrenzing of status van het primair landbouwgebied. De gemeentelijke visie vormt een strategisch beleidskader en doet geen afbreuk aan de provinciale beleids- en regelkaders.

Voorgestelde tekstuele aanpassing: In paragraaf 5.5 wordt de passage onder 'Toekomstbestendige landbouw...' aangepast:

‘Wij zien een toekomst voor landbouw die past bij de kwaliteiten van de bodem, het water en het landschap. In 2040 bestaat binnen het primair landbouwgebied ruimte voor verschillende economisch vitale en toekomstbestendige agrarische bedrijfsmodellen, passend bij de gebiedskenmerken en de geldende wet- en regelgeving. Ondernemers krijgen ruimte om te vernieuwen en te verduurzamen op een wijze die aansluit bij hun bedrijfsvoering en de opgaven in het gebied. Daarbij kunnen onder meer natuurinclusieve, kringloopgerichte, innovatieve en hoogproductieve vormen van landbouw bijdragen aan het versterken van biodiversiteit, waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid én aan een duurzaam verdienmodel voor de agrarisch ondernemer.’

De visiekaart en legenda worden eveneens aangepast. Het icoon ‘Ontwikkeling richting natuurinclusieve en kringloopgerichte landbouw’ wordt verwijderd, omdat dit ten onrechte de indruk kan wekken dat binnen het primair landbouwgebied uitsluitend ruimte bestaat voor deze vormen van landbouw. De zienswijze geeft daarmee mede aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

Ad 2: De gemeente onderschrijft dat landbouw, natuur, landschap, water, klimaat en energie in het landelijk gebied nauw met elkaar samenhangen. De Omgevingsvisie kiest daarom voor een integrale benadering, waarin een economisch vitale landbouw en de bijdrage van agrarische ondernemers aan landschap, biodiversiteit, waterbeheer, klimaatadaptatie en de energietransitie worden erkend.

In paragraaf 5.2 wordt de energietransitie als een integrale ruimtelijke opgave benaderd. De Omgevingsvisie kiest daarbij op strategisch niveau niet voor afzonderlijke technieken. Concrete initiatieven voor duurzame energie in het buitengebied, waaronder groen gas, worden beoordeeld binnen de geldende wettelijke en beleidsmatige kaders en met aandacht voor een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.

De genoemde uitgangspunten zijn daarmee voldoende op strategisch niveau in de Omgevingsvisie verankerd. Dit onderdeel van de zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 3: De gemeente onderschrijft het belang van een toekomstbestendig bodem- en watersysteem en erkent landbouw als een belangrijke gebruiksfunctie en beheerpartner in het buitengebied. De Omgevingsvisie kiest voor een integrale benadering, waarbij landbouw, water, natuur en landschap in samenhang worden afgewogen.

De Omgevingsvisie is een strategisch document en legt geen concrete watermaatregelen, functiewijzigingen of compensatieregelingen vast. Bij de uitwerking van concrete plannen worden de gevolgen voor agrarische bedrijfsvoering en ontwikkelruimte zorgvuldig afgewogen. Daarbij wordt uitgegaan van actuele gegevens, gebiedsgericht maatwerk en de geldende wettelijke en beleidsmatige kaders. Ook wordt waar relevant gebruikgemaakt van de kennis uit WaterWinst.

De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 4: De gemeente onderschrijft dat toekomstbestendige landbouw meerdere ontwikkelpaden kent en dat agrarische ondernemers een belangrijke rol vervullen in het beheer en de kwaliteit van het Voerendaalse landschap.

In paragraaf 5.5 wordt verduidelijkt dat binnen het primair landbouwgebied ruimte bestaat voor verschillende economisch vitale en toekomstbestendige agrarische bedrijfsmodellen. Innovatie, verduurzaming en economische continuïteit worden daarbij in samenhang beschouwd.

De Omgevingsvisie bevat geen rechtstreeks bindende beoordelingsregels voor individuele agrarische bedrijven en beperkt hun ontwikkelruimte niet op voorhand. Bedrijfsaanpassingen en schaalvergroting worden per initiatief zorgvuldig beoordeeld op onder meer ruimtelijke en landschappelijke inpasbaarheid, effecten op de omgeving en de geldende provinciale kaders.

Gelet op de verduidelijking van paragraaf 5.5 geeft de zienswijze geen aanleiding tot een aanvullende aanpassing van de Omgevingsvisie.

Ad 5: De Omgevingsvisie zet in op een vitaal, aantrekkelijk en veilig buitengebied. Bij transformatie van vrijkomende agrarische bebouwing wordt rekening gehouden met bestaande functies en de gebruiks- en ontwikkelmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven. Bij concrete initiatieven vindt op grond van de Omgevingswet, het omgevingsplan en andere geldende kaders een evenwichtige toedeling van

functies aan locaties plaats. Daarbij worden onder meer geur, geluid, stof, verkeer en de gevolgen voor agrarische bedrijven beoordeeld.

De gemeente onderschrijft daarnaast het belang van het voorkomen en tegengaan van ondermijnende criminaliteit en oneigenlijk gebruik van VAB-locaties. Sinds eind 2023 werkt Voerendaal binnen het project Veilig Buitengebied samen met inwoners, ondernemers en veiligheidspartners. Deze structurele samenwerking, waarvoor in maart 2025 het Keurmerk Veilig Ondernemen Veilig Buitengebied is behaald, wordt voortgezet.

De Omgevingsvisie bevat de strategische koers. Concrete maatregelen worden uitgewerkt binnen het project Veilig Buitengebied en het overige veiligheidsbeleid. De zienswijze geeft aanleiding om de aandacht voor ondermijnende criminaliteit in het buitengebied explicieter in de Omgevingsvisie vast te leggen.

Aan paragraaf 4.4 wordt de volgende zin toegevoegd: *‘Bijzondere aandacht gaat uit naar het voorkomen en tegengaan van ondermijnende criminaliteit en illegale activiteiten in het buitengebied, waaronder oneigenlijk gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing.’*

Ad 6: De gemeente erkent het belang van de agrarische sector voor de lokale en regionale economie en onderschrijft dat arbeidsmigranten daarin een belangrijke rol kunnen vervullen. De Omgevingsvisie bevat de strategische koers en werkt onderwerpen als huisvesting, registratie, integratie en de gevolgen voor maatschappelijke voorzieningen niet afzonderlijk uit. Deze onderwerpen worden betrokken bij de verdere uitwerking van het woonbeleid en het economische en sociale beleid. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de relatie tussen de agrarische sector, de inzet en huisvesting van arbeidsmigranten en de gevolgen voor de leefomgeving en voorzieningen. Waar nodig vindt hierover afstemming plaats met werkgevers, maatschappelijke organisaties en regionale partners. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 7: De verdere concretisering van de gebiedsgerichte aanpak vindt plaats in vervolgtrajecten. Daarbij worden de rolverdeling, processtappen, bestuurlijke samenwerking, beschikbare capaciteit en financiële middelen nader uitgewerkt. De haalbaarheid en proportionaliteit van maatregelen worden hierbij nadrukkelijk beoordeeld. Uitgangspunt is dat ambities uitvoerbaar zijn en dat maatregelen en lasten niet onevenredig bij individuele agrarische ondernemers terechtkomen.

Landbouworganisaties, waaronder de LLTB, en agrarische ondernemers worden vroegtijdig en volwaardig bij deze uitwerking betrokken. Zo kunnen hun praktijkkennis, belangen en ontwikkelperspectieven tijdig worden meegenomen.

Deze nadere uitwerking behoort tot de uitvoeringsfase. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

2.13.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot aanpassing van de visiekaart en paragraaf 5.5 conform Ad 1 en tot aanvulling van paragraaf 4.4 conform Ad 5. Voor het overige leidt de zienswijze niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2.14 Zienswijze PRO

2.14.1 Weergave zienswijze

1. De indiener verzoekt brede welvaart niet alleen als ambitie te benoemen, maar als concreet en transparant afwegingskader voor ruimtelijke keuzes uit te werken. Daarbij moeten economische, sociale, ecologische en gezondheidsbelangen herkenbaar en in samenhang worden meegewogen.
2. De indiener verzoekt de fysieke en sociale leefomgeving integraal te benaderen, waarbij woningen, voorzieningen, openbare ruimte en maatschappelijke functies in samenhang worden beschouwd. Leefbaarheid wordt volgens de indiener mede bepaald door ontmoeting, zorg, voorzieningen en sociale verbondenheid. Geadviseerd wordt daarbij expliciet aan te sluiten bij Positieve Gezondheid, de sociale basis en zorgzame gemeenschappen.
3. De indiener verzoekt gemeenschapskracht als onderdeel van ruimtelijke kwaliteit en gebiedsontwikkeling te beschouwen. Inwoners, verenigingen en vrijwilligers moeten daarbij niet alleen als deelnemers aan participatie worden benaderd, maar ook als partners bij de ontwikkeling en het beheer van hun leefomgeving. Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen moet expliciet worden afgewogen hoe ruimtelijke keuzes kunnen bijdragen aan ontmoeting, sociale verbondenheid, vrijwilligerswerk en participatie.
4. De indiener pleit voor het principe 'ontwikkelen mét het landschap', waarbij landschap, natuur en cultuurhistorie vanaf het begin richtinggevend zijn voor nieuwe ontwikkelingen. Ontwikkelingen moeten niet alleen landschappelijk worden ingepast, maar ook de landschappelijke identiteit versterken. Daarnaast wordt gevraagd om blijvende aandacht voor ecologische verbindingen en biodiversiteit als basis voor natuurherstel, klimaatadaptatie en een aantrekkelijk en veerkrachtig landschap waarin natuur, recreatie en cultuurhistorie elkaar versterken. Daarbij wordt voorgesteld dat inwoners, agrariërs, grondeigenaren, natuurorganisaties, provincie en gemeente gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor landschap en biodiversiteit.
5. De indiener onderschrijft de ambitie van een gezonde gemeente, maar verzoekt deze concreter te verbinden aan de inrichting van de leefomgeving. Gezondheid, klimaatbestendigheid, vergroening, bewegen, ontmoeting en inclusie moeten daarbij leidende uitgangspunten zijn. Daarnaast wordt gevraagd universele toegankelijkheid expliciet als uitgangspunt voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen op te nemen, zodat de openbare ruimte, gebouwen, mobiliteit en voorzieningen zoveel mogelijk bruikbaar zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd of lichamelijke, verstandelijke, visuele of psychische beperking.
6. De indiener verzoekt mobiliteit nadrukkelijk te verbinden met leefbaarheid door bereikbaarheid, verkeersveiligheid, actieve mobiliteit, toegankelijkheid en verblijfskwaliteit integraal af te wegen. De Omgevingsvisie hoeft daarvoor geen concrete infrastructurele maatregelen vast te leggen, maar moet wel een duidelijk kader bieden voor deze samenhangende afweging.
7. De indiener verzoekt in de Omgevingsvisie duidelijker vast te leggen volgens welke principes toekomstige keuzes worden gemaakt wanneer maatschappelijke belangen met elkaar botsen. Daarnaast moet participatie na vaststelling van de visie worden voortgezet, waarbij inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en dorpsraden vroegtijdig en betekenisvol bij toekomstige gebiedsontwikkelingen worden betrokken.
8. De indiener verzoekt de Omgevingsvisie als een lerend en dynamisch instrument te gebruiken door periodiek te monitoren of de maatschappelijke ambities worden gerealiseerd en het beleid op basis daarvan bij te sturen. Voorgesteld wordt de gemeenteraad regelmatig te informeren aan de hand van een beperkt aantal samenhangende indicatoren voor zowel de fysieke als de sociale leefomgeving. Daarbij moet niet alleen worden gekeken naar uitgevoerde maatregelen, maar ook naar de maatschappelijke effecten van ruimtelijke ontwikkelingen.

2.14.2 Reactie gemeente

Ad 1: De Omgevingsvisie hanteert brede welvaart als een integraal uitgangspunt voor de ontwikkeling van de sociale en fysieke leefomgeving. Dit betekent dat ruimtelijke keuzes steeds worden gezien in samenhang met economische, sociale, ecologische en gezondheidsaspecten. De concrete afweging van belangen vindt plaats bij de uitwerking van beleid, programma's en individuele initiatieven. De gemeente is van oordeel dat de Omgevingsvisie hiervoor voldoende richting geeft en ziet daarom geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

Ad 2: De Omgevingsvisie van Voerendaal gaat uit van een integrale benadering, waarbij de fysieke en sociale leefomgeving nadrukkelijk met elkaar zijn verbonden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden wonen, voorzieningen, openbare ruimte, gezondheid en sociale samenhang in samenhang beschouwd. De gemeente is van oordeel dat dit uitgangspunt voldoende is verankerd in de Omgevingsvisie en ziet daarom geen aanleiding de visie op dit punt aan te passen.

Ad 3: De Omgevingsvisie onderkent de kracht van de Voerendaalse gemeenschap en ziet inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties als belangrijke partners bij de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving. De gemeente kan de opgaven waar zij voor staat niet alleen realiseren en zet daarom nadrukkelijk in op samenwerking met de samenleving. Participatie en samenwerking vormen een belangrijk uitgangspunt bij de verdere uitwerking van de visie.

De Omgevingsvisie verbindt ruimtelijke kwaliteit reeds op verschillende plaatsen aan ontmoeting, sociale verbondenheid, vrijwilligerswerk en gemeenschapsvorming.

De zienswijze geeft aanleiding om paragraaf 3.4 van de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.

Vervanging van de passage waarin staat dat de gemeente contact legt met *'de juiste personen en organisaties'* door: *'De gemeente werkt samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen aan de ontwikkeling van de leefomgeving. Daarbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven, netwerken en gemeenschappen, stimuleren we dat ideeën en initiatieven uit de samenleving daadwerkelijk kunnen bijdragen aan de uitvoering van de ambities uit deze Omgevingsvisie en zoeken we actief naar aanvullende netwerken en uitbreiding van bestaande samenwerkingsverbanden. De gemeente vervult hierbij een verbindende, faciliterende en waar nodig regisserende rol.'*

Ad 4: De Omgevingsvisie gaat uit van het principe dat landschap, natuur en cultuurhistorie richtinggevend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. Nieuwe ontwikkelingen moeten niet alleen zorgvuldig in het landschap worden ingepast, maar waar mogelijk ook bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke identiteit van Voerendaal.

In de visie is daarnaast aandacht voor het behouden en versterken van biodiversiteit, ecologische verbindingen en het groenblauwe netwerk. Deze dragen bij aan natuurherstel, klimaatadaptatie en een aantrekkelijk en veerkrachtig landschap, waarin natuur, recreatie en cultuurhistorie elkaar kunnen versterken.

Wij zijn van oordeel dat deze uitgangspunten voldoende in de Omgevingsvisie zijn verankerd. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.

Ad 5: De gemeente onderschrijft het belang van een gezonde, inclusieve en toegankelijke leefomgeving. In paragraaf 4.1 van de Omgevingsvisie is dit reeds nadrukkelijk verankerd. Daarin is bepaald dat positieve gezondheid zichtbaar wordt verbonden met de inrichting van de kernen en dat ontmoeten, bewegen, groen en veiligheid vanzelfsprekende bouwstenen van de leefomgeving zijn. Ook worden fysieke en mentale gezondheid integraal meegenomen bij ruimtelijke keuzes.

Paragraaf 4.1 zet daarnaast in op groene en klimaatbestendige openbare ruimten, veilige en toegankelijke wandel- en fietsroutes, laagdrempelige sport-, speel- en beweegvoorzieningen en plekken voor ontmoeting. Daarbij is uitdrukkelijk aandacht voor kwetsbare groepen en inwoners met een beperking, voor wie een toegankelijke leefomgeving essentieel is. Hiermee sluit de Omgevingsvisie inhoudelijk aan bij het uitgangspunt van universele toegankelijkheid.

De concrete eisen aan de toegankelijkheid en inrichting van de openbare ruimte, gebouwen, mobiliteitsvoorzieningen en andere voorzieningen worden per ontwikkeling nader uitgewerkt en getoetst binnen de daarvoor geldende wet- en regelgeving en uitvoeringsinstrumenten. De Omgevingsvisie biedt hiervoor het strategische kader en bevat geen gedetailleerde ontwerp- of uitvoeringseisen.

De door de indiener genoemde uitgangspunten zijn daarmee voldoende in de Omgevingsvisie geborgd. Dit onderdeel van de zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 6: De Omgevingsvisie benadert mobiliteit integraal. Bereikbaarheid, verkeersveiligheid, actieve mobiliteit, toegankelijkheid, leefbaarheid en verblijfskwaliteit worden in samenhang beschouwd. Mobiliteitskeuzes dragen daarmee bij aan een gezonde, veilige, leefbare en verbonden gemeenschap.

De Omgevingsvisie bevat het strategische kader voor deze integrale afweging, maar legt geen concrete infrastructurele maatregelen vast. Deze worden bij de uitwerking van afzonderlijke plannen en projecten onderzocht en beoordeeld. De gemeente is van oordeel dat de gevraagde samenhang voldoende in de Omgevingsvisie is verankerd. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de visie op dit punt aan te passen.

Ad 7: De Omgevingsvisie biedt een strategisch afwegingskader voor toekomstige ruimtelijke keuzes en beschrijft de ambities en uitgangspunten die daarbij richtinggevend zijn. De gemeente onderkent dat in de praktijk verschillende maatschappelijke belangen met elkaar kunnen botsen. De Omgevingsvisie kent daarbij geen vaste hiërarchie waarbij één belang op voorhand prevaleert boven een ander belang. Welke belangen uiteindelijk zwaarder wegen, is afhankelijk van de aard van de ontwikkeling, de locatie en de specifieke omstandigheden van het gebied.

De verdere afweging van concrete initiatieven vindt plaats in de daarvoor bestemde procedures. Daarbij wordt, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet, toegewerkt naar een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), waarbij ruimtelijke, maatschappelijke, economische, ecologische en gezondheidsbelangen in onderlinge samenhang worden afgewogen. De ambities en uitgangspunten uit de Omgevingsvisie vormen daarbij een belangrijk kader.

Daarnaast hecht de gemeente waarde aan een vroegtijdige en zorgvuldige betrokkenheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, dorpsraden en andere belanghebbenden. Participatie stopt niet bij de vaststelling van de Omgevingsvisie, maar vormt ook een belangrijk uitgangspunt bij de verdere uitwerking van de visie. Hierbij wordt aangesloten bij de uitgangspunten van de Omgevingswet en het gemeentelijke participatiebeleid.

Deze zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 8: De Omgevingsvisie is bedoeld als een dynamisch en adaptief document. In hoofdstuk 9 is opgenomen dat de visie periodiek op actualiteit wordt beoordeeld en dat de gemeenteraad minimaal eenmaal per raadsperiode bepaalt of herziening nodig is. Nieuwe inzichten, ontwikkelingen en resultaten uit de uitvoering kunnen daarbij aanleiding geven tot bijsturing.

De concrete wijze van monitoring, waaronder de keuze van indicatoren, meetmomenten en rapportage aan de gemeenteraad, behoort tot de uitvoeringsfase. Deze wordt waar relevant uitgewerkt in omgevingsprogramma's, uitvoeringsagenda's en de gemeentelijke planning- en controlcyclus. Daarbij

kan aandacht worden besteed aan zowel de voortgang van maatregelen als de maatschappelijke effecten voor de fysieke en sociale leefomgeving.

Door deze uitvoeringsafspraken niet in de omgevingsvisie zelf vast te leggen, kunnen zij worden aangepast zonder dat daarvoor telkens de visie hoeft te worden gewijzigd. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de omgevingsvisie op dit punt aan te passen.

2.14.3 Conclusie

De zienswijze leidt tot een aanpassing van hoofdstuk 3, paragraaf 3.4, van de Omgevingsvisie. Voor het overige leidt de zienswijze niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

2.15 Zienswijze ProRail

2.15.1 Weergave zienswijze

1. De indiener vraagt bij de woningbouwzoekgebieden aan de westzijde van Ransdaal en nabij station Klimmen-Ransdaal voldoende afstand tot het spoor te houden en rekening te houden met het geldende beperkingengebied. Daarnaast wordt verzocht de woningbouwlocaties in Ransdaal via goede loop- en fietsroutes met station Klimmen-Ransdaal te verbinden.
2. De indiener verzoekt om vroegtijdige afstemming wanneer de kruisingen van het spoor met de fietsroute Heerlen-Klimmen, de busverbinding en de route voor landbouwverkeer aanleiding geven tot aanpassing van bestaande onderdoorgangen.
3. De indiener verzoekt ProRail vroegtijdig te betrekken bij ruimtelijke, infrastructurele, water-, natuur- en klimaatontwikkelingen in de omgeving van het spoor, in het bijzonder wanneer aanpassingen aan spoorviaducten of taluds nodig zijn of het beperkingengebied wordt geraakt. Daarbij moet rekening worden gehouden met de ruimtebehoefte voor klimaatadaptatie en baanstabieleit. Onderstations, relaïskasten en andere spoorvoorzieningen moeten bereikbaar blijven en mogen niet worden ingesloten, overbouwd, onderbouwd of overkraagd. Rond onderstations en relaïskasten wordt gevraagd een vrije afstand van vijf meter aan te houden.
4. De indiener verzoekt om bij de uitwerking van de Omgevingsvisie in omgevingsplannen rekening te houden met de gevolgen voor de spoorinfrastructuur. Daarbij wordt specifiek aandacht gevraagd voor externe veiligheid, geluid, trillingen, overwegveiligheid, waterpeil en baanstabieleit, windhinder, schaduwwerking op zonnepanelen en mogelijke reflectie van zonneparken.

2.15.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt ProRail voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van het spoornetwerk, de bereikbaarheid en een veilige leefomgeving.

Ad 1: Bij de verdere uitwerking van woningbouwontwikkelingen wordt rekening gehouden met de geldende wet- en regelgeving, waaronder eventuele beperkingen die voortvloeien uit de ligging nabij het spoor. Daarnaast onderschrijft de gemeente het belang van goede en veilige verbindingen voor voetgangers en fietsers naar voorzieningen, waaronder het station Klimmen-Ransdaal. Deze aspecten worden betrokken bij de verdere planvorming en inrichting van de betreffende woningbouwlocaties. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie

Ad 2: Wanneer concrete infrastructurele of ruimtelijke projecten gevolgen kunnen hebben voor de spoorinfrastructuur, onderdoorgangen of eigendommen en belangen van ProRail, treedt de gemeente hierover vroegtijdig met ProRail in overleg. Omgekeerd verzoekt de gemeente ProRail om grootschalige werkzaamheden aan het spoor die gevolgen kunnen hebben voor gemeentelijke infrastructuur, bereikbaarheid of verkeersroutes tijdig met de gemeente af te stemmen.

Deze afstemming vindt plaats bij de uitwerking van concrete projecten. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 3: De gemeente onderschrijft het belang van een veilige en toekomstbestendige spoorinfrastructuur. ProRail wordt vroegtijdig betrokken bij ontwikkelingen rond het spoor die gevolgen kunnen hebben voor spoorviaducten, taluds, klimaatadaptatie, baanstabieliteit of de benodigde ruimte voor spoorvoorzieningen. Bij concrete plannen wordt rekening gehouden met de bereikbaarheid, veiligheid en werking van onderstations, relaaskasten en overige spoorinfrastructuur.

Deze aspecten worden beoordeeld bij de uitwerking van concrete projecten. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 4: De genoemde aandachtspunten worden betrokken bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en concrete ruimtelijke besluiten en projecten. ProRail wordt daarbij betrokken wanneer ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor de spoorinfrastructuur. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

2.15.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.16 Zienswijze indiener H

2.16.1 Weergave zienswijze

1. De indiener wijst op bestaande problemen met waterafvoer rond de Vrenkeweg en Bergseweg, waar bij hevige neerslag water vanuit hoger gelegen gebieden naar lagere delen stroomt. Door de aanwezigheid van Kunradersteen is infiltratie bovendien niet vanzelfsprekend en biedt een waterbuffer niet automatisch een afdoende oplossing. Verzocht wordt toekomstige ontwikkelingen op deze locatie alleen toe te staan wanneer onafhankelijk hydrologisch en geohydrologisch onderzoek aantoont dat de waterhuishouding en de omliggende omgeving niet verslechteren.
2. De indiener verzoekt de toekomstige ontwikkeling van Ubachsberg niet uitsluitend vanuit de woningbehoefte te benaderen, maar vooral vanuit de leefbaarheid en sociale verbondenheid van het dorp. Voorgesteld wordt om aan de dorpsrand een maatschappelijke en groene invulling te onderzoeken, zoals een park, gezamenlijke ontwikkeltuin of ontmoetingsplek voor jongeren, ouderen en andere inwoners. Een dergelijke voorziening kan volgens de indiener bijdragen aan sociale samenhang, gezondheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en de identiteit en leefbaarheid van Ubachsberg.
3. De indiener vraagt aandacht voor de verkeerssituatie rond de Vrenkeweg en Bergseweg, waar bewoners, fietsers, voetgangers en zwaar landbouwverkeer van dezelfde wegen gebruikmaken. Omdat woningbouw of andere ontwikkelingen extra verkeersbewegingen veroorzaken, wordt verzocht de gevolgen voor de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en bestaande infrastructuur zorgvuldig en onafhankelijk te onderzoeken.
4. De indiener vraagt bij nieuwe ontwikkelingen nabij agrarische percelen aandacht voor de mogelijke gevolgen van gewasbeschermingsmiddelen voor een gezonde leefomgeving. Tegelijkertijd moeten de belangen en bestaande bedrijfsvoering van agrarische bedrijven worden beschermd en mogen nieuwe functies niet tot onnodige beperkingen leiden.
5. De indiener verzoekt de Omgevingsvisie aan te scherpen door de karakteristieke open dorpsrand van Ubachsberg te beschermen en water en bodem daadwerkelijk sturend te laten zijn. De locatie Vrenkeweg/Bergseweg moet niet uitsluitend vanuit woningbouw worden beoordeeld, maar vanuit de totale leefkwaliteit van het dorp. Daarbij moeten alternatieve maatschappelijke, groene en recreatieve

functies volwaardig worden onderzocht en moeten verkeersveiligheid, agrarische activiteiten, gezondheid en leefkwaliteit integraal worden meegewogen.

2.16.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indiener voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling, leefbaarheid en landschappelijke kwaliteit van Ubachsberg.

Ad 1: De gemeente herkent de aandachtspunten rondom de waterafvoer in het gebied Vrenkeweg/Bergseweg en onderschrijft het belang van een zorgvuldige afweging bij toekomstige ontwikkelingen. De Omgevingsvisie is echter een strategisch document en bevat geen concrete plannen voor deze locatie. Bij eventuele toekomstige ontwikkelingen zal, waar nodig, hydrologisch en geohydrologisch onderzoek worden uitgevoerd en worden de effecten op de waterhuishouding zorgvuldig beoordeeld. Daarbij wordt rekening gehouden met de specifieke bodem- en gebiedsomstandigheden.

De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit onderdeel aan te passen.

Ad 2: De gemeente onderschrijft het belang van voldoende groen, ontmoetingsplekken, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Deze ambities maken onderdeel uit van de omgevingsvisie en worden bij ruimtelijke ontwikkelingen integraal meegewogen.

Ad 3: Bij de uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen worden de gevolgen voor de verkeersafwikkeling, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en de bestaande infrastructuur als integraal onderdeel meegenomen. Daarbij wordt rekening gehouden met de verschillende verkeersdeelnemers en het aanwezige landbouwverkeer. De zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Ad 4: De gemeente onderschrijft het belang van een gezonde en veilige leefomgeving, evenals het belang van een zorgvuldige afweging van de belangen van bestaande agrarische bedrijven. Bij de verdere uitwerking van concrete ruimtelijke ontwikkelingen worden deze aspecten onderzocht en beoordeeld binnen de daarvoor geldende planologische procedures en op basis van de toepasselijke wet- en regelgeving. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 5: De gemeente onderschrijft het belang van voldoende groen, ontmoetingsplekken, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Deze ambities maken onderdeel uit van de omgevingsvisie en worden bij ruimtelijke ontwikkelingen integraal meegewogen.

De aanwijzing van kansrijke woningbouwlocaties is gebaseerd op de afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. Daarbij zijn zowel de woningbouwopgave als de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid betrokken. De omgevingsvisie bouwt voort op deze strategische keuzes. Bij de verdere uitwerking van eventuele woningbouwontwikkelingen wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan een kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte, waarbij ruimte voor groen, ontmoeting en klimaatadaptatie onderdeel uitmaakt van de planvorming. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

2.16.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

2.17 Zienswijze indieners I

2.17.1 Weergave zienswijze

1. De indieners verzoeken karakteristieke dorpsranden en open overgangen naar het buitengebied expliciet te beschermen vanwege hun betekenis voor de identiteit, landschappelijke kwaliteit en herkenbaarheid van Voerendaal. Aantasting zou alleen mogelijk mogen zijn bij een zwaarwegend maatschappelijk belang waarvoor redelijkerwijs geen alternatief beschikbaar is.

2. De indieners verzoeken de openheid van het landschap en de zichtlijnen tussen de dorpen en het buitengebied expliciet als te beschermen ruimtelijke kernwaarden in de Omgevingsvisie op te nemen, zodat nieuwe ontwikkelingen deze niet onevenredig aantasten.
3. De indieners verzoeken het uitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik concreter vast te leggen. Uitbreiding aan dorpsranden zou alleen mogelijk mogen zijn wanneer overtuigend is aangetoond dat inbreiding, herstructurering, transformatie of herontwikkeling binnen het bestaande bebouwde gebied onvoldoende mogelijkheden bieden.
4. De indieners verzoeken de landschappelijke identiteit van Ubachsberg, die wordt bepaald door de samenhang tussen landschap, cultuurhistorie, natuur en het dorpse karakter, expliciet te beschermen. Ruimtelijke ontwikkelingen mogen volgens de indiener niet leiden tot het verdwijnen van karakteristieke open ruimten, groene overgangen, boomgaarden of markante dorpsranden.
5. De indieners verzoeken in de Omgevingsvisie vast te leggen dat bij toekomstige locatiekeuzes voor woningbouw en maatschappelijke voorzieningen aantoonbaar een integrale afweging plaatsvindt met het oog op een gezonde en veilige leefomgeving en een evenwichtige toedeling van functies. Daarbij moet aandacht worden besteed aan omliggende agrarische activiteiten, gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen, verkeersveiligheid, milieubelasting, klimaatadaptatie, waterbeheer, biodiversiteit en natuurwaarden.
6. De indieners verzoeken toekomstige uitbreidingslocaties uitsluitend te selecteren op basis van een transparante, objectieve en gemotiveerde integrale afweging. Daarbij moeten landschap, cultuurhistorie, natuur, water en bodem, gezondheid, bereikbaarheid, leefkwaliteit en ruimtelijke samenhang worden betrokken.
7. De indiener verzoekt de open overgangen tussen Ubachsberg en het omliggende heuvellandschap bij toekomstige ruimtelijke keuzes als zwaarwegend belang mee te wegen. Daarbij moet zorgvuldig worden gemotiveerd hoe het landschap, de leefkwaliteit en de karakteristieke dorpsidentiteit worden behouden.

2.17.2 Reactie gemeente

De gemeente dankt de indieners voor de zienswijze en voor de aandachtspunten ten aanzien van zorgvuldig ruimtegebruik, landschappelijke kwaliteit en een gezonde en veilige leefomgeving.

Ad 1: De gemeente onderschrijft het belang van karakteristieke dorpsranden en de landschappelijke kwaliteit van de overgangen tussen de kernen en het buitengebied. Deze waarden vormen een belangrijk uitgangspunt van de omgevingsvisie en worden bij ruimtelijke ontwikkelingen zorgvuldig meegewogen.

De omgevingsvisie biedt echter ruimte voor een integrale afweging van verschillende maatschappelijke belangen. Het opnemen van een aanvullende beoordelingsnorm, waarbij aantasting uitsluitend mogelijk is bij een zwaarwegend maatschappelijk belang en het ontbreken van alternatieven, past niet bij het strategische karakter van de omgevingsvisie. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 2: De gemeente onderschrijft het belang van de landschappelijke kwaliteit, de openheid van het buitengebied en de karakteristieke zichtlijnen tussen de kernen en het omliggende landschap. Deze kwaliteiten maken onderdeel uit van de integrale afweging bij ruimtelijke ontwikkelingen en sluiten aan bij de uitgangspunten van de omgevingsvisie.

Het expliciet aanwijzen van deze kwaliteiten als afzonderlijke ruimtelijke beschermingsnorm past niet binnen het strategische karakter van de omgevingsvisie. De bescherming en afweging van deze belangen vindt plaats bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen en in de daarvoor geldende planologische procedures. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 3: De gemeente onderschrijft het belang van zorgvuldig ruimtegebruik. Bij de totstandkoming van het Masterplan Wonen is reeds een afweging gemaakt tussen mogelijkheden voor inbreiding, herstructurering, transformatie en uitbreiding. Daarbij is gebleken dat de woningbouwopgave niet volledig binnen de bestaande bebouwde omgeving kan worden gerealiseerd. De omgevingsvisie bouwt voort op deze strategische afweging.

De concrete onderbouwing van locatiekeuzes en de toepassing van het beginsel van zorgvuldig ruimtegebruik vinden plaats in de daarvoor geldende planologische procedures, conform de geldende wet- en regelgeving. Bij de uitwerking van eventuele woningbouwontwikkelingen worden onder andere de kernkwaliteiten van de omgeving integraal betrokken. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 4: De gemeente onderschrijft het belang van de landschappelijke identiteit van Ubachsberg en de waarde van karakteristieke open ruimten, groene overgangen, boomgaarden en markante dorpsranden. Deze kwaliteiten vormen belangrijke uitgangspunten bij ruimtelijke ontwikkelingen en worden integraal meegewogen.

De omgevingsvisie biedt echter ruimte voor een integrale afweging van verschillende ruimtelijke en maatschappelijke belangen. Het opnemen van een beschermingsnorm voor specifieke landschappelijke elementen past daarom niet binnen het strategische karakter van de omgevingsvisie. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 5: De gemeente onderschrijft het belang van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. De genoemde aspecten, waaronder agrarische activiteiten, gezondheid, verkeersveiligheid, milieubelasting, klimaatadaptatie, waterbeheer, biodiversiteit en natuurwaarden, vormen belangrijke belangen die bij ruimtelijke ontwikkelingen integraal worden meegewogen.

De concrete beoordeling van deze aspecten vindt plaats bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen en in de daarvoor geldende planologische procedures, conform de geldende wet- en regelgeving. Het opnemen van een nadere uitwerking hiervan in de omgevingsvisie is daarom niet noodzakelijk. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 6: De gemeente onderschrijft het belang van een zorgvuldige, integrale en transparante ruimtelijke afweging bij de selectie van woningbouwlocaties. De aanwijzing van de kansrijke woningbouwlocaties is gebaseerd op de afwegingen die zijn gemaakt in het Masterplan Wonen. Bij eventuele toekomstige locaties vindt een integrale afweging plaats, waarbij relevante ruimtelijke, maatschappelijke en milieukundige belangen worden betrokken, conform de geldende wet- en regelgeving en de op dat moment geldende beleidskaders. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Ad 7: De gemeente onderschrijft het belang van de landschappelijke kwaliteit, leefkwaliteit en dorpsidentiteit van Ubachsberg. Deze kwaliteiten vormen belangrijke uitgangspunten van de omgevingsvisie en worden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen integraal meegewogen.

De concrete afweging en motivering van deze belangen vindt plaats bij de verdere uitwerking van ruimtelijke ontwikkelingen en in de daarvoor geldende planologische procedures. Het opnemen van een aanvullende beoordelingsnorm voor één specifieke kern past niet binnen het strategische karakter van de omgevingsvisie. De zienswijze geeft geen aanleiding tot aanpassing van de omgevingsvisie.

2.17.3 Conclusie

De zienswijze leidt niet tot een wijziging van de Omgevingsvisie.

3. Ambtelijke aanpassingen

Naast de wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen worden enkele ambtelijke, redactionele en technische aanpassingen doorgevoerd. Deze aanpassingen verbeteren de leesbaarheid, vormgeving en aansluiting bij het strategische karakter van de Omgevingsvisie en wijzigen de beleidsmatige uitgangspunten niet.

Aanpassing 1

Factsheet sociale indicatoren: Weggefallen tekst bij grafieken en statistieken toegevoegd.

Aanpassing 2

Bijlage 10.3.: Het verslag van de Jongerenraad wordt ten behoeve van de leesbaarheid in de juiste oriëntatie weergegeven.

Aanpassing 3

In paragraaf 3.4 is expliciet opgenomen dat gesprekken met de Jongerenraad hebben plaatsgevonden en dat de wensen, ideeën en perspectieven van jongeren in de Omgevingsvisie zijn betrokken. Tevens is verduidelijkt dat jongeren ook na vaststelling van de visie bij de verdere uitwerking worden betrokken. De opbrengsten van het overleg met de Jongerenraad zijn opgenomen in bijlage 10.3.

Aanpassing 4

Vormgeving aangepast zodat in gedrukte versie kaart en legenda naast elkaar staan.

Aanpassing 5

Het kaartmateriaal is aangepast door wegen als herkenningpunten toe te voegen.

Aanpassing 6

Aan bijlage 10.2 zijn paginanummers toegevoegd

Aanpassing 7

Het kader ‘*Kansenkaart Bestuivers*’ in paragraaf 8.1 is verwijderd, omdat de Omgevingsvisie zich beperkt tot het strategische niveau.